

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

NAŠ DOM

LIST ZA LJUDSKO PROSVETO

97

LETNIK XIX

JANUAR 1927 FEBRUAR

Vsebinska: O Slovačkovi beatifikaciji. — Slovenci v Zadržnih državah Amerike. — Savinska. — Klobuk gospoda župnika. — Pesem za svečnico. — Kaj dela dober gospodar v februarju? — V Čirilovi tiskarni. — Kmetka pisma. — Po naši zemlji. — Fant nam piše. — Dekliška zveza. — Najlepše roke. — Pismo Tončke iz Poljčan. — Za kratek čas.

KNJIŽEVNOST.

Dve knjigi o Lužiških Srbih. Dodatno k res lepemu članku dr. Čampovemu »Pri Lužiških Srbih« v 12. številki »Našega Doma« l. 1926 bi opozoril na dve zelo zanimivi knjigi iz življenja tega našega bratskega naroda, ki sta izšli v l. 1926. Sta to knjigi: Vladimír Mičan: *Obrázky z Horní a Dolní Lužice*. (S predmluvou, básnemi a 68 obrázky). Knjižnice Biblické Jednoty št. 4. Pri slikah je tekst tudi v francoskem, angleškem in poljskem jeziku. Slike nam kažejo — in v resnici lepe so — Lužičane in Lužičanke v njih narodnih nošah — katoliške in protestantske se bistveno razlikujejo ob najrazličnejših slovesnih prilikah: ob krstih, sv. obhajilu, birmi oz. konfirmaciji, pri porokah, pogrebi, zlatih porokah. Tudi nekaj idiličnih pokrajinskih slik iz te zanimive dežele je v knjigi. Ob koncu sta dve lepi in natančni karti Lužice. Vmes pesmi raznih lužiških in čeških pesnikov. Zanimalo bo čitatelje, da je pesnik Lessing (Lesnik) rojen (1729) v Kamencu v Gornji Lužici. Mati modroslovca Fichteja, roj. 1762 v Ramenovem (Ramenau) v Gornji Lužici, je bila lužiška Srbinja. — Druga knjiga je: *Sborníček Jakoba Čišinského*. (Se 6 obrázky.) Vypravil prof. dr. Josef Páta. Urednik, znani prijatelj južnih Slovanov in lektor bolgarščine na praškem vseučilišču, je napisal dva članka v zborniku: *Jakub Bart-Čišinski*. Krátka glossa k 70. výročí zrození velkého lužického genia in »Trochu bibliografie«. Karel Krejčí pa: *J. Bart-Čišinski — dramati*. In M. Krječmer: *Z náhledu Čišinského na modernu*. Zbornik nudi navrh lepo izbero pesmi Čišinski-jevih v čeških prevodih in pesmi Čišinskemu na čast. Slike kažejo: Čišinskega študenta v Pragi in župnika, rodni dom njegov v Kukovem, grob Čišinskega v Votrovem, ilustracijo Novakovo k C. eposu »Nawoženja« (»Ženin«) in rokopis Čišinskijev. — Čišinski (1856—1909) je bil katoliški župnik in največji lužiški pesnik. Napis na grobnem spomeniku (na nastavku preprost križ, pod njim klečeč angel, na kamenu kelih s hostijo in manjša knjiga in štola) pravi: »W Bohu wotpočuje tu farar Jakub Bart-Čišinski, najwjetši serbski basnik 1856—1909. — Requiescat in pace!« — In dr. Páta pravi o njem: »Bil je Čišinski pravi genij, najplemenitejši sin in cvet svojega naroda, njegov bojevnik in glasitelj, njegov voditelj, delavec in zastopnik, veliki njegov prerok. Bil je njegov nekronani kralj!« Ksaver Meško.

Dr. Mihael Opeká: *Božji dnevi*. Šestintrideset govorov za življenje s cerkvijo. Broširano 42 Din, s poštnino 45 Din. Založila prodajalna K. T. D. H. Ničman v Ljubljani. — »Danes so pa naš gospod res lepo pridigali«, mi je vesela pripovedovala adventno kvaterno nedeljo popoldne neka ženica iz sosedne župnije. — »O čem pa?« — »O sv. Janezu Krstniku.« — »Kaj so vam pa povedali o njem?« — »Kako hudo se je pokoril. Da so se tudi sv. Peter, sv. Pavel, sv. Marija Magdalena in drugi svetniki, a nobeden tako hudo kakor sv. Janez.« — »Aha, dr. Opekova pridiga«, sem pomislil. »Res, dobro znamenje, če si jo preprosti ljudje tako zapomnijo in jo iz proste volje in iz srca hvalijo.« — To je ena vrлина dr. Opekovih novih pridig. Druga je ta, da je zbran v njih ogromen zgodovinski in liturgični material — »dosti sem se trudil za to knjigo«, pravi učeni pisatelj in pridigar sam v predgovoru — ne le o zapovedanih praznikih v letu razen Marijinih, ki so bili obdelani v knjigi »Žena s solncem«, ampak tudi o drugih svetih in pomenljivih časih: o adventu, postu, prvih petih nedeljah o postu, o velikem četrtku, velikem petku, veliki soboti, o prošnjah dneih itd. Tudi o novem prazniku Kristusa Kralja je krasna pridiga. — Ne le za duhovnike bo knjiga (319 strani) naravnost potrebna, naj bi jo brali in premišljevali tudi resni laiki, da spoznajo obilnost skrivnosti in bogastva lepot cerkvenega leta in bodo mogli tem bolj s srcem in razumom vse leto živeti s sv. cerkvijo. Ksaver Meško.

Koliko je Slovencev na Koroškem? Izšla je knjižica, ki nam slika versko-cerkvene razmere, v katerih žive naši koroški bratje. To je knjižica: *Koliko je Slovencev na Koroškem?* Knjižica šteje 40 strani, izdala jo je Jugoslovenska Matica v Ljubljani. — Po državni meji smo ločeni od koroških Slovencev. A to ne sme biti vzrok, da bi se ne brigali več zanje, nasprotno, prav, ker so državno ločeni od nas, se moramo tem bolj zanimati za njihovo usodo. Kdaj mati najbolj misli na svojega otroka? Pač tedaj, kadar je otrok ločen od nje, kadar biva med tujimi, znabiti hudobnimi ljudmi, in mu mati ne more hiteti na pomoč v vsakojakih nevarnostih. Tudi svobodna domovina mora biti takšna skrbna in skrbčeva mati, ki misli in skrbi za svoje nesvobodne otroke. 115.000 Slovencev biva na Koroškem pod tujo oblastjo, in skrb slehernega zavednega Slovenca in Slovenke mora biti, kako se godi tem ločenim bratom. Beri zgoraj imenovano knjižico in tvoje znanje o Slovenskem Korotanu in o korotanskih Slovencih se bo razširilo in poglobilo, a tvoje srce se bo vžgalo od nove ljubezni za ločene brate. Zatorej: vzemi in beri!

NAŠ DOM

Prava vera bodi vam luč, materin jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike. Slomšek.

O SLOMŠKOVI BEATIFIKACIJI.

(Ta članek so nam napisali milostljivi g. doktor Ivan Tomažič, papeški prelat in stolni dekan v Mariboru. Oni vodijo in zbirajo vse, kar je potrebno, da bi sv. Cerkev proglasila Slomška za svetnika. — Na koncu članka so vam razložene tiste besede, ki jih morda ne bi vsak razumel. — Ur.)

V zadnjem času se mnogo govori in piše o prvih korakih, ki so storjeni, da bi sveta Cerkev podelila Antonu Martinu Slomšku, prvemu mariborskemu škofu, čast altarjev. Kdo bi si tega ne želel! Za nas Slovence bi bilo v verskem, kulturnem in narodnem oziru nedogledno velikega pomena, ako bi imeli svojega svetnika.

Kako stoji sedaj ta zadeva?

I.

KAKO SO SODOBNIKI SLOMŠKOVI SODILI O NJEM?

Gotovo je, da so sodobniki imeli Slomška za izredno krepostnega, pobožnega in svetega moža. Njegov najboljši poznavatelj in življenjepisec Francišek Kosar, potem Davorin Trstenjak, urednik »Zgodnje Danice« Luka Jeran in drugi so to ob raznih prilikah poudarjali. Zlasti verno ljudstvo je o njem pred in po njegovi smrti tako sodilo: »Če Slomšek niso v nebesih, ne bo nihče tam.«

ZAKAJ SE ŽE PREJ NI KAJ STORILO?

Zadeva Slomškove proglasitve svetnikom se ni spravila prej v tok, ker so bile od države in cerkvene strani razmere za to neugodne. Nemško orientirane avstrijske vlade bi bile takšnemu počestitvi najodličnejšega slovenskega rodoljuba odločno nasprotne. Pristojna cerkvena oblast stvari tudi ni bila naklonjena. Leta 1900 (ob stoletnici Slomškovega rojstva) in leta 1912 (ob petdesetletnici njegove smrti) započeta akcija je kmalu zaspala.

KEDAJ SE JE ZAČELO?

Ob stopetindvajsetletnici rojstva, leta 1925, je stopilo to vprašanje silneje kot kdaj prej na površje. Članki v časnikih in govori pri raznih jubilejnih prireditvah so naglašali, kolike važnosti bi bilo za nas Slovence zlasti v sedanji dobi, ako bi dosegel čast altarjev on, ki se mu imamo pred vsem mi na prejšnjem Spodnjem Štajerskem dobesedno zahvaliti, da še bivamo kot Slovenci. Deloma pod vplivom teh glasov iz javnosti, pa bolj iz lastnega nagiba so vložile prošnjo, da naj stori škofijstvo v svrhu Slomškove beatifikacije potrebne korake, naslednje korporacije: Tretjeredna skupščina duhovnikov pri Sv. Lenartu v Slov. goricah in v Mariboru, potem duhovniška »Apostolska zveza«, Osrednji svet Marijinih družb ter Marijanska kongregacija duhovnikov in bogoslovcev v Ljubljani.

II.

KAKO SE BO TO VRŠILO?

Stvar ne gre tako naglo, kakor nekateri mislijo in morebiti pričakujejo. Po cerkvenem pravu predpisana redna pot do beatifikacije umrlega uda katoliške Cerkve je ta le:

1. Pristojni škof preišče v takoimenovanem škofijskem procesu a) vse spise služabnika božjega¹⁾ ter ugotovi, da v njih ni ničesar, kar bi nasprotovalo verskim resnicam in zapovedim; b) nadalje mora škof ugotoviti, da je umrli izvrševal na heroičen, to je junaški način krščanske čednosti, da je bil pred in po smrti v sluhu svetosti, da se eventualno na njegovo priprošnjo godijo čudeži, in da v zadevi ni kakšne nepremagljive ovire; c) slednjič mora dokazati, da se umrlemu doslej ni izkazovalo j a v n o česčenje.

Uspehi te trojne preiskave, ki jo vodi posebna škofijska komisija, se pošljejo v Rim sveti obredni kongregaciji. Pomniti pa je, da mora zadeva biti v Rim naznanjena, preden začne škofijska komisija svoje delo. Tam v Rimu se mora določiti postulator ali pospeševatelj zadeve, ki ga sveta kongregacija potrdi. Ta (rimski) postulator si izvoli svojega namestnika ali zastopnika pri dotičnem škofijstvu. Naloga tega zastopnika je, da s posebno prošnjo povzroči sestavo škofijske komisije ter zgoraj omenjeno trojno preiskavo.

Vse to se v Slomškovi zadevi doslej še ni zgodilo. Od škofijstva potrjeni zastopnik prošnikov za Slomškovo beatifikacijo ima samole nalogo, da zbere podatke o Slomškovih spisih ter o njegovem življenju in delovanju, ter tako pripravi gradivo za škofijsko komisijo. Iz tega gradiva mora biti razvidno, ali je sploh upati ugodnega uspeha. Kar tako na slepo srečo se ne more upostaviti škofijska komisija ter začeti z delom, ki dosti stane in bo morebiti trajalo desetletja, če ne stoletja.

2. Kar je dognala škofijska preiskava, to sveta obredna kongregacija v Rimu presodi, in če najde vse v redu, izda z dovoljenjem svetega Očeta odlok, da je proces za beatifikacijo pri sveti Stolicy uveden in pričeti.

Sedaj še le sledi papeška preiskava ali apostolski proces. V tem se zopet a) natančno preiščejo vsi spisi služabnika božjega; b) ugotovi se sluh njegove svetosti, oziroma heroična stopnja čednosti; z odlokom te ugotovitve dobi služabnik božji še le priimek »venerabilis«, »častitljivi«. Slednjič c) se vrši preiskava o čudežih.

Zahtevata se dva čudeža, če ju izpričujejo pred škofom in pred papežem očitvidci; trije čudeži, ako so priče samo pred škofom očitvidci, pred papežem pa le poročevalci; štirje čudeži pa, ako ni očitvidcev, ampak obstojajo samo posredna, usna ali pismena poročila.

Če so zahtevani čudeži ugotovljeni, se izvrši beatifikacija: »Častitljivi služabnik božji« se prišteje »zveličanim«, in prisodi se mu javno česčenje.

3. Ako se po beatifikaciji zgodita še dva brezdvomno dokazana prava čudeža, sledi po raznih formalnostih naposled k a n o n i z a c i j a: »Zveličani« se uvrsti med svetnike.

III.

KAJ JE ŽE NAPRAVLJENEGA?

Zgoraj omenjeni zastopnik Slomškove zadeve, ki naj bi pripravil gradivo za škofijsko komisijo, je razposlal lani v vse lavantinske škofije in še drugam na pod-

¹⁾ Ta priimek pristaja slehernemu dobremu kristjanu; le »venerabilis« — »častitljivi služabnik božji« se ne sme nihče imenovati, dokler Rim tega ne odloči.

lagi cerkvenih določb sestavljene vprašalne pole. Mnogoteri lepa poročila, ki jih je doslej prejel, opravičuje veselo upanje ugodnega uspeha, če je tako volja božja. Kdor bi želel vprašalno polo ali imel kaj o Slomšku poročati, naj to naznani škofijskemu ordinariatu v Mariboru.

Da v Slomškovih spisih ne bo ovire, o tem ni dvomiti. Gotovo je tudi, da je vršil Slomšek vsaj nekatere čednosti heroično, in da je v življenju in po smrti veljal in še velja za svetega moža. Čudežnih uslišanj na priprošnjo Slomškovo je cela vrsta, do sto in še več, med njimi nekaj pravih čudežev, katerih eden je zdravniško potrjen.

Bog usliši želje in molitve vernih Slovencev, da bodo čimprej mogli izkazovati javno češčenje ter se v svojih stiskah priporočati s v o j e m u svetniku Antonu Martinu Slomšku!

— — —

Razlaga takih besed, ki jih ni vsak razumel: Beatifikacija = proglašenje za »blaženega«; kultura = imenujemo vse tisto, kar je človeški duh ustvaril; orijentiran = uravnan, usmerjen; akcija = delovanje; korporacija = družba; sploh več ljudi, ki se znajdejo pri enem delu; Marijanska kongregacija = Marijina družba; proces = postopanje; heroičen = junaški; eventuelno = od slučaja do slučaja; komisija = več uradnih oseb, ki jim je naložen kak poseben opravek; obredna kongregacija = kardinali v Rimu, ki se pečajo z raziskovanjem čudežev itd.; formalnost = nevažna zunanjsčina; kanonizacija = proglasitev za svetnika; škofijski ordinarijat = škofijski urad.

Primorskim in koroškim Slovincem bo največji tolažnik Anton Martin Slomšek, kadar ga bo Cerkev proglasila za svetnika. Kako bo Slovincem na Koroškem in Goriškem pri srcu, ko bodo smeli slovenskemu svetniku zidati kapele in olta-je!

SLOVENCİ V ZADRUŽNIH DRŽAVAH AMERIKE.

Napisal profesor Ivan Bogovič.

(Prečastiti g. Bogovič, profesor veronauka na mariborski realki, je bil lani na veličastnem evharističnem kongresu v Ameriki. Kar je videl in slišal, ko je hodil med našimi ljudmi po Ameriki, to nam tu poučno popisuje. Priporočamo Vam, da priredite iz tega članka predavanje.)

KOLIKO NAŠIH JE TAM?

V Zadružnih državah severne Amerike biva nad 100.000 Slovencev. Naši rojaki, krvni bratje so to. Niso radi zapustili domače kraje. Težke življenjske razmere so jih pregnale s slovenske zemlje v tujino, v Ameriko, ki jih je sprejela gostoljubno in jim postala nova domovina. Niso še zgubljeni za nas. Spominjamo se na kraje, kjer jim je tekla zibelj in cvetela mladost, jih vežejo na rojstni kraj. Mehko, bolešno domotožje se še pogostoma vzbuja v njih. Naša dolžnost pa je, da se brigamo za usodo naših bratov in sester tamkaj preko morja in jim pomagamo, da si ohranijo v tujini, razpršeni med razne druge narode, edino dedščino, ki so jo vzeli s seboj od doma, vero pradedov in narodnost. Saj menda ni po Sloveniji župnije, da, skoro ne vasi, ki bi ne imela koga v Ameriki. Kdo se jih spominja? K večjemu sorodniki, pa še ti le tedaj, če se jim zažoje dolarjev.

KAJ NAJ STORIJO NAŠA DRUŠTVA ZANJE?

Kako naši ljudje tam živijo, kako delajo, trpijo, si ustvarjajo novo domovino, kako ginevajo in tonejo med drugimi ljudstvi, je po večini neznano ali pa popolnoma napačno pojmovano. Naša prosvetna društva bi storila svojemu ljudstvu prav veliko uslugo, če bi ustanovila v svojih organizacijah odseke za izseljence. Ti odseki bi vodili natančen seznam svojih ožjih rojakov v tujini, njih naslove, bi vsaj sempatje z njimi dopisovali, prirejali predavanja o krajih, kjer bivajo, o življenjskih razmerah, ki jih živijo. Marsikoga, ki gre kar tako vun v svet v svojo nesrečo in pogubo, bi zadržali doma, one pa, ki jih je usoda vrgla v svet, bi dostikrat rešili duševnega in telesnega propada.

KAKO DRUGI NARODI SKRBIJO ZA IZSELJENCE?

Skrb za izseljence je povsod med drugimi narodi ena najvažnejših skrbi. Z vsemi sredstvi si jih skušajo ohraniti. Poglejmo Španijo, Francijo, Nemčijo, Italijo, Čehoslovaško in druge narodnosti. O priliki evharističnega kongresa v Chicagu je poslala ogrska cerkvena in državna oblast svoje najboljše zastopnike v Ameriko in jim naročila, da morajo obiskati vse ogrske naselbine, imeti med njimi misijone, predavanja, ter poročati potem doma o razmerah svojih rojakov v tujini in staviti cerkveni in državni oblasti primerne predloge, da se ohranijo izseljenci versko in narodno zavedni in stari domovini zvesti. O Italiji je znano, da ima najbolj organizirano skrb za izseljence. V neprestanem stiku je z njimi in skrbi za nje na vse mogoče načine. Oni pa ji vračajo to z zvestobo, ljubeznijo ter z ogromno moralno in gmotno podporo.

MI SMO MALO LJUDSTVO. ZA VSAKEGA ČLOVEKA JE ŠKODA, KI SE IZGUBI V TUJINI.

Imamo Koroško, Primorsko — pa tudi v Ameriki je tisoče naših ljudi v nevarnosti, da utonejo in zginejo v tujih, večjih, močnejših ljudstvih. Zbuditi zanimanje po naših prosvetnih organizacijah za naše rojake v Zadržnih državah v Ameriki in opozoriti na naše izseljeniško vprašanje, dati snovi za predavanja — je namen teh vrstic.

KAKO SO RAZKROPLJENI.

V Zadržnih državah najdemo Slovence po vseh krajih. Tu večje, tam manjše naselbine, ponekod le nekaj družin ali samcev, pomešane med razne druge narodnosti. Največ Slovencev biva v državi Ohio. Pravijo, da jih je 30—35.000. V mestu Clevelandu samem jih živi nad 25.000. To je največja slovenska naselbina v Zadržnih državah. Imajo tri velike slovenske župnije z lepimi cerkvami, svoje šole, tri narodne domove, lastno obrt, trgovine, svoje banke in lepo razvite verske, narodno prosvetne in gospodarske organizacije. Natančneje o tej slovenski naselbini bomo poročali enkrat pozneje.

SLOVENSKI FRANČISKANI IN MARIBORSKE ŠOLSKE SESTRE.

V državi Illinois ob Michiganskem jezeru in reki Misissippi živi okoli 16.000 Slovencev. V mestu Chicago okoli 5000. Tu sem je prišel leta 1860. s Kranjskega neki Gorše, ki je postal dolarski milijonar. Vsi sicer niso prišli tako visoko, mnogi pa vendar do lepega blagostanja. Kar je dobrih in poštenih, se zbira okoli

župnije Sv. Štefana, ki so jo ustanovili očetje frančiškani in jo vzorno vodijo. P. Kazimir Zakrajšek, P. Aleksander Urankar iz Maribora, čitateljem »Našega Doma« dobro znani P. Bernard Ambrožič in mnogo drugih pastirujejo tam naše rojake. Slovensko šolo vodijo požrtvovalno in uspešno šolske sestre iz Maribora, ki imajo tudi v Lemontu — slovensko Brezje v Ameriki — svojo naselbino. V južnem Chicagu živi okoli 3800 naših ljudi, ki imajo dobro urejeno naselbino. V mestu Joliet smo jih našli nad 5000. To je najbolj urejena slovenska naselbina v Zadrughih državah. Zdelo se nam je, kakor bi bili doma na Slovenskem. Tu so si postavili Slovenci za 100.000 dolarjev krasno cerkev — kakor rajhenburško — šolo, društvene domove, imajo samostojna podjetja, trgovine in mnogi prav lepo premoženje. Drugi so zaposleni v raznih rudokopih in tovarnah. Tu smo bili priča lepih prizorov iz verskega in narodno prosvetnega življenja naših rojakov. Tudi v mestu La Salle je okoli 300 Slovencev.

V RUDNIKI IN PLAVŽIH.

V državi Pennsylvanija, južno od New-Yorka ob Atlantskem oceanu, živi okoli 15.000 naših rojakov, večinoma rudarji v premogovnih in železnorudnih rudkopih. Težko, trdo življenje. V mestu Pittsburg jih je okoli 7000, zaposlenih večinoma v tovarnah, jeklnah in raznih industrijskih podjetjih. Imajo v mestu in okolici več slovenskih župnij.

V državi Colorado na zapadu v kordiljerskem pogorju 10.000. V mestu Denver 1600, Pueblo 2200. Imajo svoje cerkve, šole, lepo društveno življenje. Mnogo je zaposlenih v rudnikih za srebro, topilnicah, plavžih, mnogi imajo svoja posestva ali farme, pa tudi lepe trgovine, hotele, slovenskega župana. Med njimi deluje že dolgo vrsto let ljubeznjivi P. Ciril Zupan, ki ima brata duhovna in dve sestri redovnici.

KAKO JE LANI INDIJANEC NA EVHARISTIČNEM KONGRESU PROSLAVLJAL SLOVENCE IN SLOVENSKE MISIJONARJE.

V državi Minnesota, čisto zgoraj na severu ob izviru reke Misisipi, biva okoli 8500 naših rojakov. Ta pokrajina je za nas Slovence posebno pomenljiva. Tukaj so delovali med raznimi indijanskimi plemeni slavni slovenski misijonarji škof Baraga, škof Mrak, škof Vrtn, škof Stariha, škof Trobec in misijonarji Pirc, Lavtižar, Čebulj, Tomazin in drugi. To so bili apostolski možje, ki so s svojim požrtvovalnim delovanjem in trpljenjem pridobili katoliški cerkvi celo vrsto raznih divjih pagenskih ljudstev in priborili slovenskemu ljudstvu v ameriški javnosti velik ugled in spoštovanje. Njih spomin je časten. Bili so kulturni pionirji in obenem globoko izobraženi sveti možje. Njih grobovi so najlepši spomeniki požrtvovalnosti slovenskega ljudstva pri delu za razširjanje krščanske omike in občečloveške prosvete. V Chicagu je nastopil pred zbranim občinstvom neki indijanski duhovnik, kojega stari oče je bil krščen od Barage, in je govoril silno lepo in častno o Slovencih.

Amerikanski Angleži so spisali o teh naših misijonarjih cele knjige in jih bolje poznajo in častijo ko mi.

Mesto Duluth, posebno pa St. Pavel, kjer se izobrazuje v bogoslovju mnogo naših slovenskih duhovnikov, so lepe slovenske naselbine. V tej državi in sicer čisto na severu ob rdečem jezeru deluje še dandanes Slovenec P. Simon Lampé, oče očipuških Indijancev, za Baragom najboljši poznavatelj indijanskih jezikov in raznih

narečij. Učen, zanimiv, sila ljubezniv duhovnik misijonar, ki nam je pripovedoval v Chicago zanimive reči iz svojega življenja in dušeskrbnega delovanja med Indijanci.

V državi Wisconsin živi približno 8000 naših ljudi. Posebno lepa in dobro urejena je slovenska naselbina v mestu Milwaukee, kjer biva tudi brat ljubljanskega g. kanonika dr. Opeka s svojo ugledno in vzorno družino.

DOMŽALSKE SLOVENKE DELAJO SLAMNIKE.

V državi New-York je kakih 4000 Slovencev. Mnogim slovenskim izseljencem je znano tukaj slovensko bančno podjetje Sakser, ki gre našim rojakom na roko in jih obvaruje marsikatero nesrečo. V mestu New-York imajo Slovenci majhno cerkvico sv. Cirila in svojo župnijo. Vodi jo očetje frančiškani, sedaj P. Konstantin Begelj, ki je sprejel nas slovenske romarje z izvanredno ljubeznivostjo in gostoljubnostjo. V Brocclynu je zaposleno mnogo Slovencev, posebno Slovenk iz Domžal v raznih tovarnah za slamnike.

Na skrajnem severo-zapadu je država Montana. Tudi tam je nad 4000 Slovencev. So večinoma premogarji in rudarji v rudokopih za baker. Mnogi imajo lastne domove, so premožni, govorijo lepo čisto slovensko govorico. Toda v verskem oziru so razmere precej slabe.

V državi Wyoming v zapadnem pogorju, kjer je svetovno znani narodni park z zanimivimi vročimi vreli, gejzir imenovani, živi kakih 2000 naših ljudi.

V državi Indiana jih je okoli 1200, večinoma delavcev v livarnah in žičarnah.

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA NASELBINA.

V državi Michigan ob mičgenskem jezeru jih je kakih 2300. V mestu Calumet je najstarejša slovenska naselbina v Zadržnih državah. Nastala je l. 1856. Mnogo Slovencev je tukaj zaposlenih v rudnikih za baker. Slovenska škofa Baraga in Vrtin, misijonar Čebulj so delovali v teh pokrajinah. V državi Misuri živi kakih 1000 Slovencev. Mnogo jih je posebno v mestu St. Louis. Delajo v livarnah, različnih tovarnah, nekateri imajo lastne hiše in posestva, verske razmere niso posebno dobre.

ZLATO TOPIJO.

V državi New-Jersey je okoli 1000 Slovencev. Med drugimi smo naši tukaj premožno, gostoljubno slovensko družino Mertel, znano daleč na okoli radi svoje pasarske obrti. Mnogo cerkev je opremila s svojimi lepimi izdelki. V državi Arkanzas živi kakih 600 naših ljudi. Delajo v premogovnikih, nekateri imajo lično urejene farme. Nimajo pa svoje cerkve; dušeskrbje opravljajo misijonarji, ki prihajajo od časa do časa med nje. V Californiji čisto na zapadu ob Tihem oceanu jih je tudi okoli 400, nekateri iz leta 1897. Zaposleni so v topilnicah za zlato in srebro. Drugi imajo svoja posestva, posebno vinograde, ali pa se bavijo z živinorejo.

PREKMURCI POZDRAVLJAJO NAŠE ROMARJE.

V državi Connecticut severno od New-Yorka je lepo urejena naselbina prekmurških Slovencev. Kakih 700 jih je, nekateri prav imoviti. Župniku je jim naš štajerski rojak Miha Golob, ki je z velikim naporom ljudi zbral, jim uredil župnijo, postavil cerkev, župnišče in šolo. Vesel nas je bil, ko smo ga obiskali. Solarji in žup-

ljani, tudi angleški, so škofa dr. Jegliča zelo lepo sprejeli, mu priredili lepo cerkveno slovesnost, potem pa prisrčen sprejem v društvenem domu, ki so ga posetili tudi zastopniki mesta.

V drugih državah Unije bivajo v manjšem številu, 100 do 200, v nekaterih krajih pa nekaj slovenskih družin. Celo na daljnji Aljaski dela nekaj naših ljudi v rudnikih za zlato.

SLOVENCJI V AMERIKI: SO REVNI, PREMOŽNI, DELAVCI, KMETJE, OBRTNIKI, TRGOVCI, BANKIRJI, URADNIKI.

Naši rojaki v Združenih državah so torej precej raztreseni po razsežnem ozemlju Unije. Večinoma so delavci v premogokopih in raznih drugih rudnikih. Drugi so zaposleni po raznih tovarnah, rudotopilnicah, livarnah, v obrtnih podjetjih, klavnicah in v vseh mogočih industrijskih podjetjih. Imajo dostikrat težko, naporno delo. Mnogo se jih ponesreči. Slovenskih grobov je že mnogo v Ameriki. Najbolje se še godi onim, ki so si priskrbeli lastna posestva ali farme, ki jih s slovensko pridnostjo in ameriško iznajdljivostjo izberno uredijo. Na takih farmah se še najbolj ohranijo pristno slovenski običaji, gostoljubnost in domača slovenska družabnost. Mnogo naših ljudi pa se je povspelo višje. Imajo svojo obrt, lepo in dobro opremljene, bogate trgovine in raznovrstna podjetja. Tudi uradnikov pri raznih zasebnih, mestnih in državnih uradih je mnogo naših ljudi. Po nekaterih krajih igrajo tudi v javnem političnem življenju pomembno ulogo, posebno očkar si jih je pridobilo mnogo ameriškansko državljanstvo. Imajo svoje denarne zavode, lastne banke, organizirano samopomoč in zanimivo, precej živahno *prosvetno delo. Toda o tem prihodnjič.*

— — —

Pripomba. Kadar govorimo o Ameriki, ne mislimo navadno na vso Ameriko, temveč le na Združene države Severne Amerike ali kakor se tudi imenujejo: Unija. Pisatelj tega članka jih naziva: Združene države. Te Združene države gotovo vsi poznate iz svetovne vojne; Wilson je bil predsednik Združenih držav. Tisti, ki pišete sorodnikom v Ameriko, veste, da so na kraju naslova črke: *U. S. A.* Kaj pa pomenijo? To-le: *United States of America*; izgovoriti pa je treba: *Junajted Stejts of Emerike*, kar pomeni: *Združene države Amerike*. Imenujejo se radi tega tako, ker je združenih 48 republik, ki so vsaka zase čisto samostojne in imajo vsaka svojega predsednika, vse skupaj pa imajo zopet enega vrhovnega predsednika. Med vojno je bil ravno Wilson vrhovni predsednik. Združene države Severne Amerike so 35 krat tako velike kakor naša država in imajo 10 krat toliko prebivalcev. Tristo let bo, kar so se začeli tam Angleži naseljevati; danes pa so že čisto izpodrinili stare, nekdanje prebivalce Indijance. Indijancev je danes le še kakih $\frac{1}{4}$ milijona. — Ur.

SAVINSKA.

*Po Savinskih dolinah me prav veseli,
so hišice bele in polno cerkvi,
sv. Radgone cerkev pa visoko tam gor,
se veselo ozira po gričih tam dol.*

*Svet' Rok na prijaznem gričku stoji,
tud' on se v tem malem altarju časti,
sv. Marija 'ma tudi prav lep altar,
dek'eta so ga ji ovenčala prav lepo v
čar.*

*Tam gori na Škornji sv. Anton stoji,
po vinogradah gleda, dobre te deli;
veliko izprosil pri Bogu za nas,
časti ga zdaj Škorna in Paška vsa vas.*

*Tam gor na Smrekovcu spet cerkev
stoji,
sam križani Jezus se notri časti,
Marija v tem malem altarju stoji,
za nas prosi in Boga časti.*

*V Mozirškem se trgu cerkev svetli,
v Ljubiji že druga prav lepa stoji,
na Dobrovlju sv. Urban dobrote deli,
na Lepi njivi se Marija prav lepo časti.*

*Oh, kak' so pa lepe te dolinice vse,
so hišice bele in verni ljudje,
pri cerkvah pa križi kažejo pot,
kdor hoče, da pride v nebesa odtod.*

*To pesem pa Maroltov oče so pel',
ko Franc Vrabič tam mimo je šel,
za mizo se vsedel, papir je vzel,
in Vam, dragi prijatelji, to pesem za-
pel.*

Franc Vrabič.

*Fantje! Ali imate v vašem kraju tudi take domače pesmi? Napišite jih in jih poš-
ljite, da bodo tiskane v »Našem domu«!*

KLOBUK GOSPODA ŽUPNIKA.

Povest.

Čudno prigodbo Vam bom povedal o italijanskem grofu Marinu in o starem, častitljivem duhovniku Antonu. Videli boste, kam človeka pripelje zapravljivost in kvartopirstvo.

KDO JE BIL GROF MARINO?

Bil je iz imenitne plemiške družine, zelo izobražen in bogat. Živel je navadno v Rimu; svoj lepi grad pa, ki so ga stoletja že posedali njegovi dedi in pradedi, je imel daleč od Rima blizu neke vasi.

Takrat mu je bilo 38 let.

Odlične družbe v Rimu so ga zapeljale, da je rajši živel v hrupu in šumu velikega mesta, kakor pa na gradu svojih dedov. Zato se mu je uničevalo gospodarstvo na domačem gradu, po vrsti je odpustil hlapce in dekle, prodal živino in vozove, da je ostal grad zapuščen in prazen, kakor sirota. Samo enega služabnika je pustil na njem da je bil za varuha in za strežnika, kadar si je grof namislil, da je za kak dan prišel iz Rima. Jakob je bilo ime staremu strežniku.

Grof pa si je najel v Rimu razkošno stanovanje in živel od denarja, ki mu ga je zapustil rajni oče.

Kaj pa je grofa tako prikovalo na Rim?

Zašel je med kvartopirce.

Niso to bili tisti navadni kvartopirci, ki v preprostih zakotnih gostilnah mešajo karte in igrajo za dinarje. Bili so to bogati gospodje, baroni in grofi, ki so presedali po cele noči v sijajnih dvoranih in igrali na karte, igrali pa za tisočake.

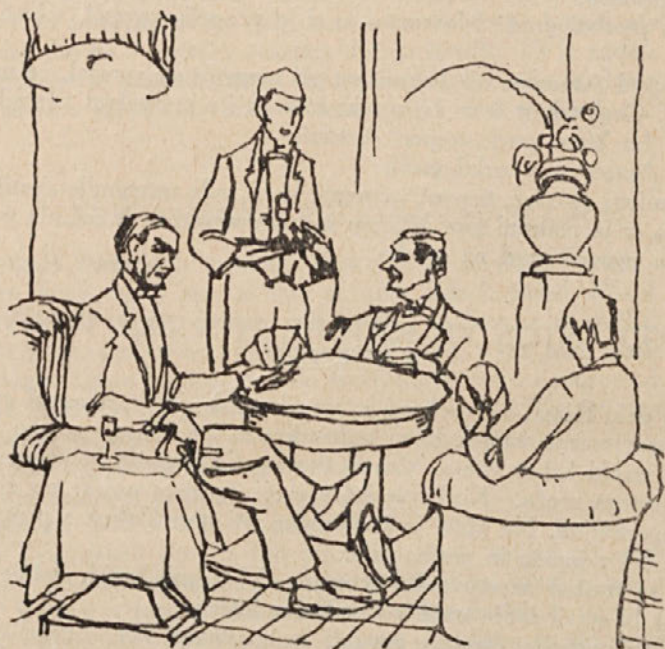
Iz začetka grof Marino ni igral več ko enkrat na teden. Vedno bolj pa je go-rela v njem strast za kartami, tako da je nazadnje noč za nočjo preigral in prekartal. Mnogokrat je dobil še večkrat pa je izgubil. Zato ni bilo čudno, če je zapravil ves svoj denar. Niti tedaj ni rehal. Strast ga je imela že tako v krempljih, da se je ni znal ctesti. Začel si je denar izposojevati, najprej samo pri sorodnikih, potem pri prijateljih, nazadnje pa je počkal vse rimske Jude, da so mu posojevali denar.

A ni imel trajne sreče v kartah. Vedno globlje je zlezel v dolgove, tako, da mu sploh nihče ni več posojeval.

Čeprav pa je bil tako v oblasti kart, vendar je na svojo čast in poštenje še vedno nekaj dal. Začel je hotel gradu svojih dedov prodati. In še en vzrok je imel, da svojega gradu ni prodal. Vedel je, dokler ima svoj grad, ima še vedno kredit; če bi pa gradu ne imel več, bi tudi zaupanja ne bilo.

Tako pa je prišlo, da je storil svoj prvi zločin.

Bil je blagajnik nekega dobrodelnega društva, pri katerem so bili najimenitnejši rimski plemiči. Društvo je imelo takrat okoli stodvajsettisoč lir premoženja. Grof Marino je začel izmikati, izpočetka le po dva- ali tritisoč, potem pa vedno več. Predsednik društva, knez Kavaljeri, je grofovo izmikanje opazil, ko je manjkalo že

Grof Marino je zašel med kvartopirce.

stotisoč lir. Grof Marino se mu je izgovarjal, da si je denar izposodil in da ga bo v dveh dneh vrnil. Ko pa denarja le ni vrnil, mu je knez Kavaljeri pisal to-le pismo:

Gospod grof!

Do sedaj sem še molčal, da Vas ne bi bil osramotil. Storil tega nisem radi Vas, temveč radi Vašega spoštovanega rajnega očeta. Ako pa jutri štirinajst dni ne boste vrnili onih stotisoč, Vas izročim sodnji.

Knez Kavaljeri.

Pismo je grofa razburilo. Vse se je zayrtelo okoli njega, za trenutek je videl, kako globoko so ga spravile karte. Takoj nato je postal zopet zakrknjen.

»Stotisoč lir! Imeti jih moram. Toda kako, kako!« Hodil je po svoji sobi in iskal rešitve.

»Stotisoč lir! Hvala Bogu, da imam en mesec časa!«

V duhu je poiskal vse znanke, toda ni ga našel med njimi, ki bi mu hotel pomagati.

Kdo bi mu bil še zaupal?

»Grad moram prodati.«

Upiral se je tej misli, ker je vedel, da bi takoj planili vsi upniki nanj, če bi izvedeli, da je grad prodal. Izvedeli pa bi gotovo.

»Ali kako naj si drugače dobim denar?« je razmišljal grof. »Če ga ne dobim, me izročijo sodišču — radi poneverbe, radi goljufije.«

»In kaj potem? Ječa — brrr! Grof Marino v ječi! Nikdar! Rajši pobijem tega mršavega Kavaljerija.«

Zagrabil je klobuk, da bi odšel. Ali, kakor da se mu bi zabliskalo v glavi, je obstal in se zamislil.

»Moram prodati grad! Moram —«, si je pri sebi govoril. »Tisti stari Anton, aha!«

Stari gospod Anton je bil že dvakrat pri njem in ga vprašal, če mu ne bi hotel gradu prodati. Grof takrat še ni bil v taki stiski in ga je obakrat zavrnil:

»Kaj pa bo Vam grad, gospod Anton!«

Gospod Anton je povedal grofu:

»Ne kupujem ga zase, temveč za nune, ki bi rade ustanovile sirotišnico.«

Danes pa se je ponosni grof Marino moral ponižati in je šel, da poišče gospoda Antona in mu ponudi grad na prodaj.

GOSPOD ANTON VE, KATERE ŠTEVILKE V LOTERIJ ZADENEJO.

V tistem delu Rima, kjer delavci in reveži prebivajo, je stanoval gospod Anton.

Bil je penzijsniran župnik blizu sedemdesetih let. Lasje so mu bili tako beli kakor sneg in mehki kakor volna. Vsa okolica ga je poznala in pristrčno ljubila, ker je veljal za svetega moža. Kadar je šel v svoji oguljeni obleki po ulici, so ga od vsih strani pozdravljali. Na glavi je imel večno isti stari klobuk s preširokimi kraji, oblečen pa je bil v izpran in prašen talar.

Italijani so strašno zaverovani v loterijo. V južnih krajih dežele ga skoraj ni meščana, ki ne bi stavil svoje sreče v številke in loterijo.

Tisti, ki so gospoda Antona poznali in spoštovali kot svetega duhovnika, so bili prepričani, da ima čudežne moči, pred vsem pa, da ima preroški dar. Trdili so, da ve on vnaprej tiste številke, ki bodo v loteriji zadele, le da jih noče razodeti.

Mnogokrat se je pripetilo, da so ti praznoverni ljudje hiteli za gospodom Antonom in ga prosili:

»Povej nam številko, ki bo zadela!«

Nekoč je šel gospod Anton po ozkih ulicah delavskega predmestja. Kakor da bi se bili ljudje dogovorili, so silili za njim:

»Povej nam številko!«

Vedno več jih je bilo, kričali so in ga prosili.

Otepal se je in se prerival med njimi:

»Ljudje božji, bodite pametni! Saj ne vem. Ne vem.«

Toda niso si dali dopovedati.

»Noče nam povedati.«

»Ve, pa noče.«

»Noče nam pomagati, da bi reveži zadeli.«

Vzdignili so že palice, celo kamen je priletel gospodu Antonu mimo glave in zadel mesto njega neko žensko, da je zavriščala. Ljudi pa je to le še bolj razdražilo.

Gospod Anton je ves bled obstal in se ozrl za policajem. Nikjer ga ni bilo, okrog njega je bila le razburjena množica, ki ga je prosila, še bolj pa mu grozila.

»Kako naj vam povem! Saj se bi moral zlagati.«

Toda nihče ga ni razumel. Bližnji pa so zavpili:

»Tiho! Poslušajte! Povedal nam bo.«

Vse se je poleglo, gospod Anton si je šel z roko preko čela, snel si je veliki klobuk, po katerem ga je vse predmestje poznalo, pokrižal se je in rekel, kakor mu je na jezik prišlo:

»79.«

»79! 79!« so zarjoveli in se vzradostili. Zdaj so mu z robci mahali hvalo, lovili njegovo roko in talar, da ga poljubijo, tako da jim je komaj ušel.

Cez teden dni pa — glej! — čuden slučaj: številka 79 je zadela glavni dobitke.

Od takrat pa je gospod Anton skrivaj hodil od doma in domov, ker se je bal ljudi. Skril se je v svojo staro hišo v skriti rimski ulici in živel, da ga nikoli nihče ni videl.

GROF MARINO PRODAJA SVOJ GRAD.

Pri gospodu Antonu je potrkalo. Takoj nato je vstopil nekdo. Gospod Anton je prestrašeno skočil, ker v mračni sobi ni videl, kdo je prišel. Mislil je, da je prišel kak praznovernež do njega, da mu izsihi številko za loterijo in srečke.

»Ne bojte se, prečastiti«, je izpregovoril glas. »Jaz sem, grof Marino. Prišel sem, da se pogovorim o kupčiji. Saj ste menda še kupce za moj grad?«

Gospod Anton se je pomiril, ko je spoznal grofa, ter mu ponudil polomljen stol; saj drugega ni imel.

»Se, še sem kupec«, je rekel gospod Anton.

»Saj grad poznate, kaj ne?« je vprašal grof.

»Poznam ga. 300.000 lir Vam nudim.«

»Kaj? Tridesetisoč? Ko ste bili prvič pri meni, ste mi ponujali 500.000, potem ste šli na 400.000; danes pa že samo 300.000 lir. Vam je pač vseeno, če daste stotisoč več. Vi itak v loteriji lahko dobite, kolikor hočete.«

Gospod Anton je ošvignil grofa s čudnim pogledom in mu dejal:

»Gospod grof! Ali tudi Vi verujete tēm praznovornim čenčam? Vas sem imel pa za bolj izobraženega.«

Prerekala in pogajala sta se dolgo časa.

»To veste, gospod grof«, je rekel gospod Anton, »da jaz nimam denarja, ker gradu ne kupim zase, temveč za bračovščino častitih sester, ki si bo ustanovila na gradu sirotišnico. Vaš grad je zato zelo primeren, ker je daleč zunaj na deželi in na samoti. Nune, za katere grad kupujem, bodo tudi meni dale tih kotiček, da pri njih prebijem zadnje dni življenja. Sit sem mesta, kjer me praznovorni ljudje povsod zalezujejo, da bi jim prerokoval loterijske številke. Saj si življenja nisem varen.«

Nazadnje sta se pogodila, da dobi grof 350.000 lir za svoj grad.

»Toda grad si hočem še prej ogledati«, je rekel gospod Anton.

»Dobro!« je odvrnil grof in se zamislil. »Dobro! Pridite v sredo! Jaz se bom odpeljal iz Rima in Vas bom pričakoval na svojem gradu. Ali — zaradi denarja! Kdaj bom dobil denar?«

»Stopetdesetisoč Vam bom prinesel s seboj, drugo pa boste dobili v šestih tednih.«

»Dobro«, je rekel grof.

»Stopetdesettisoč Vam prinesem v sredo«, je nadaljeval gospod Anton. »Vi pa mi boste dali pobotnico in notar naj bo za pričo. Saj je tam v tistem kraju kak notar?«

»Notarja bom že jaz priskrbel«, je obljubil grof.

»Še nekaj, gospod grof! Jaz ne bi rad, da kdo o tej kupčiji kaj izve, dokler ne bomo v sredo pogodbo podpisali in vsa pisma uredili. Zato Vas prosim, gospod grof, ne govorite zdaj nikomur o tem.«

Grof pa je bil le vesel, da bo ostala kupčija nekaj dni še tajna. Vedel je, da je sramota zanj, da prodaja rodni grad — in da bi upniki kar planili nanj, če bi zato izvedeli. Zato je rad obljubil.

»Brez skrbi bodite! Jaz do srede ne bom živi duši nič črnil. Pa glejte, gospod Anton, da se v sredo srečno izmuzate iz mesta, da Vas ljudje ne bodo videli in izvedeli, kam ste odpotovali. Drugače uderejo za Vami, pa Vam še tam v Vašem bodočem zavelišču ne bodo dali miru.«

»Da, to tudi jaz mislim. V sredo se bom prav skrivaj izmuzal iz mesta, da nihče ne bo vedel, kam sem odšel in kje sem. Potem bom imel mir pred temi prazno-verneži in njihovo loterijo. Vračati pa se sploh ne mislim več, temveč bom ostal kar tam na gradu, da vse pripravim za častite sestre.«

»Na svidenje torej v sredo!« se je poslavljal grof. »Denar pa le gotovo prinesite! Zelo, zelo ga rabim.«

KAKE MISLI ŠVIGAJO GROFU PO GLAVI.

Ko je hodil grof Marino od gospoda Antona proti svojemu stanovanju, je pre-mišljeval:

Kako je rekel gospod Anton?

Saj je rekel, da bo skrivaj izginil iz mesta. Na grad bo prišel; s seboj bo imel denar.

Hm!

Vračati se pa sploh ne misli več v mesto.

Pred ljudmi beži, ker ga ne pustijo na miru in ga povsod nadlegujejo za lote-rijske številke. Skriti se jim hoče. —

Grof Marino je mrko mislil.

VALPURGA SE MU SMILI.

Grofu je gospodinjala Valpurga.

Bila je v sedemdesetih letih in že več ko petdeset let v službi grofov Marino. Grofovi materi je zatisnila oči, ko je umrla.

Kakor mati je ljubila grofa. Vse je storila zanj, vse je potrpela. Ni godrnjala, čeprav ji grof ni dajal ne plače, niti za hrano ne. Komaj ga je naprosila, da ji je dal za najpotrebnejše denarja. Grof pa je hodil po imenitnih gostilnah in lezel v dolgove.

Valpurga mu je vse odpuščala, vdana mu je bila tako, da se ji je zdelo vse prav in lepo, kar dela grof.

Od vseh služabnikov, ki si jih je še obdržal grof, sta ostala le napol gluhi Jakob, ki je bil oskrbnik na domačem gradu — in Valpurga, ki je gospodinjala grofu v mestu.

Čeprav je bilo srce grofovo trdo, je v njem le še tlela plemenita iskra; to je bila iskra ljubezni do stare Valpurgе.

Ko je prišel ta dan domov, ga je bilo sram pred Valpurgo, da je zapravil vse svoje premoženje.

Uboga Valpurga!

Spomnil se je, kako mu je izročila ves svoj denar, kar si ga je prihranila v petdesetih letih, da ga on hrani; on pa ga je zakvartal v eni noči.

Uboga Valpurga!

Kaj bo ž njo, ko bo postal berač in brez premoženja — rav tako kakor ona!

Sram ga je bilo in oglašal se je v njem grofovski ponos in grofovska čast, ki jo je tako umazal.

GROF MARINO IMA ČRNE MISLI.

Tako-le se mu pletejo črne misli:

Župnik Anton bo prišel v grad in prinesel denar. Grad je ves samotnen. Stari Jakob je gluhi in neumen.

On pa mora v nekaj dneh vrniti knezu Kavaljeriju denar. Če ne, potem ga zaprejo. Ječa ga čaka radi goljufije!

Valpurga pa bo od glada umrla.

Njegov grad pa je čisto samotnen. Osem let že ni bil noben tujec v njem. In tam v tistem kraju gospoda Antona nihče ne pozna, v Rimu pa ga nihče pogrešal ne bo.

Torej —? Torej —!

»S 150.000 lirami si lahko rešim čast, Valpurgo pa obvarujem stradanja.«

Tako je mislil grof vse dni.

Nikamor ni šel, vedno bolj je ril v črne misli.

»Kaj! Glavno je, da zvabim Antona v past. Nobenih težkoč ni. Le to moram gledati, da vsako sled zabrišem.«

»Glavna stvar je, da župnik Anton tako izgine, da nihče nič opazil ne bo.«

Vse dni je predel črne misli, da mu je glava gorela od vročice. Komaj je čakal, da bi prišel torek in sredo.

V torek pa se je usedel in pisal gospodu Antonu pismo:

»Prečastiti gospod!

Danes odpotujem iz Rima na svoj grad, da pripravim vse za jutri. Notarja sem že naročil. Notar pravi, da ste izborna kupčijo napravili. Tem slabše zame; to je pač pokora za moje grehe. Torej jutri pridite gotovo! Vaš vlak odhaja ob 11. uri in 12 minut iz Rima, v eni uri pa pride v Salino. Tam morate izstopiti. S postaje pa Vam ni treba hoditi skozi vas, temveč kar po stezi se zasučite; na desno med oljkami gre pot. Grad boste itak že od daleč videli. Jaz pa bom pustil tista vrata zadaj na južni strani odprta. Prenočili boste na gradu; vse bo za Vas pripravljeno. Le denar prinesite gotovo, ker ga nujno potrebujem; sinoči sem pri kartah zopet mnogo zaigral. Na svidenje jutri!«

Tako je napisal grof, nesel pismo sam na pošto; dve uri potem pa je sedel že na vlaku. Nihče ga ni videl, nihče ni vedel, da je odšel v Salino, kjer je bil njegov samotni grad.

GOSPOD ANTON SE ODPRAVLJA NA POT.

Tudi gospod Anton je komaj čakal, da pride sredo.

Vesel je bil, da je pripomogel pobožnim nunam do gradu, kjer si bodo lahko lepo uredile samostan in sirotišnico. Kako so dobre nune leta in leta nabirale po vsej

deželi, dokler da so nabrale lepo vsoto denarja! Tedaj pa zopet ni bilo nikjer nič takega naprodaj, da si bi bile mogle kupiti. Zdaj se jim je vendar posrečilo.

Gospod Anton pa je bil vesel tudi radi tega, ker bo mogel slednjič vendar zapustiti bučno mesto in vse sitneže in nadležneže, ki mu niso dali miru z loterijo. Naselil se bo v gradu in bo maševal nunam in se pripravljaval v miru božjem na smrt.

V terek je pisal gospodarju hiše, kjer je stanoval. Gospodar je imel namreč še eno hišo na drugem koncu mesta in je bival tam. Gospod Anton ni šel k njemu, temveč mu je kar pisal, da mora nenadoma odpotovati in da ne ve, kdaj se bo vrnil. Zato bo izročil ključke svojemu nečaku Toldoniju, čevljarju. Če bi tako prišlo, bo tudi Toldoni spravil njegove reči iz hiše.

Ko je gospod Anton pismo napisal, se je hudomušno smehljal in si govoril:

»Vam bom že ušel, da me ne boste našli in bom imel svoj mir pred vami! Le čakajte!«

Ves zadovoljen je bil.

LOTERIJA, LOTERIJA! — IN NOVI KLOBUK.

Tako je prišla sredo.

Navsezgledaj zjutraj, ko še ljudje vstali niso, je vzel gospod Anton knjigo evangelijev, namašil v njo tisočakov stopetdeset, zaklenil vsa vrata in odšel po praznih ulicah v cerkev, da mašuje.

Po maši pa je ostal še zelo dolgo v cerkvi. Grede iz cerkve je stopil v kavarno in popil kavo. Nato pa se je napotil k svojemu nečaku Toldoniju, da mu izroči ključke.

»Toldoni, hrani ključke! Dobro jih hrani! Jaz imam opravke tu blizu mesta, pa nočem vlačiti ključev s seboj.«

Toldoni je vzel ključke in rekel:

»Stric! Ali ne bi bilo dobro, da Vam očistim čevlje? In glejte! Tu na levem imate malo luknjo. Zakrpal jo bom.«

»No, dobro!« se je vdal gospod Anton.

Ko je Toldoni vlačil dreto, je nenadoma zaprosil:

»Ali ne bi tudi meni povedali kako dobro številko za loterijo? Drugim ste pomagali, na sorodnike pa nič ne gledate.«

Gospod Anton se je zasmejal:

»Ti si torej tudi tiših eden, ki mislijo, da vem loterijske številke vnaprej?«

»O, lepo Vas prosim«, je milo govoril Toldoni, »storite tudi zame kaj!«

Gospod Anton se je hotel sitneža iznebiti, pa mu je za šalo rekel:

»No, pa poizkusi s številkami 28 in 51!«

»Še eno mi povejte! O, lepo prosim! Vekomaj Vam bom hvaležen«, je silil čevljar Toldoni.

»No! Pa še 99«, je povedal gospod Anton. Mislil si je: saj je itak vseeno, katero povem. Ena številka je toliko vredna kakor druga. Zato pa ga je še opomnil:

»Pa glej, da ne boš preveliko stavil!«

Čevljar Toldoni je kipel od hvaležnosti in mu je čevlje tako okrtal, da so se bliskali od svetlobe.

Gospod Anton pa se je podviral s knjigo pod pazduho. Grede je še stopil v malo cerkvico Matere božje, da se ji priporoči. Iz cerkve je odhajal globoko zamišljen, kar zasliši za seboj glas:

»Gospod Anton! Gospod Anton! Za božjo voljo Vas prosim —«

»Kdo pa ste Vi in kaj hočete?« je vprašal duhovnik.

»Jaz sem Pino, klobučar. Ali me ne poznate?«

»Kaj bi pa radi, mojster Pino?«

»Oh, jaz sem nesrečen. Žena mi je bolna, otroci nimajo kaj jesti. Včeraj pa je prišel še eksekutor s sodnije in mi je grozil, da bo vse zarubil. Dolgovi me tlačijo. Toda poslušajte! Imam lep, nov klobuk, ki bi ga Vam rad prodal; nalašč za Vas sem ga hranil. Sicer — pravzaprav je bil namenjen gospodu kanoniku, gospodu proštu, pa mu je bil preozek. Vzemite ga, gospod Anton, prej ko pride eksekutor in še njega zarubi. Dajte, da kaj zaslužim in dobim ženi zdravila.«

»Jaz sem Pino, klobučar. Ali me ne poznate?«

»Saj res«, si je mislil gospod Anton, »ne bi bilo odveč, če si danes še kupim nov klobuk. Zunaj na deželi ga ne bom dobil, v mesto pa tudi ne bom kmalu več prišel. In še dobro delo storim.«

Šel je s klobučarjem v prodajalno in mu odštel sto lir.

»Gospod Anton! To ne bo šlo. Klobuk je vreden stodvajset lir. Ko se bi Vi videli, kako lepo Vam stoji! Kako se sveti in kako lahek je!«

»Sto lir! Nič več«, je rekel duhovnik Anton.

»Dobro! Za sto lir ga dam, a le tedaj, če mi poveš tri lepe številke! Tri številke, da zadenem srečo! Potem bo vsa moja družina rešena.«

Klobučar Pino je že držal pero v roki, da si zapiše dragocene številke.

Gospod Anton se je ujezil: moj Bog, vedno so ga zasledovali; toda danes — danes je to zadnjič! Zdaj bo imel mir. Naj bo, saj to je zadnji sitnež! Potem ga v mestu ne bodo več videli. In je narekoval na slepo srečo:

Pomislil je najprej na datum; sedemnajstega aprila je bilo. Torej: »17«.

Hišna številka njegovega stanovanja je bila: 48. Torej: »48«.

Tretjo številko pa je kar* slepo navrgel: »93«.

»Zbogom!« je odbežal gospod Anton in hitel s svojim novim klobukom na postajo.

Vlak je že čakal, gospod Anton je zlezel v voz tretjega razreda, stisnil se je v kot in tiščal knjigo, polno modrosti in polno bankovcev, tesno na prsa.

Ko je vlak odhajal, si je oddahnil in v duhu govoril:

»Zbogom, ti sitno in pohlepno mesto!«

Ko je vlak pripeljal iz mestnega trušča, se je zagledal skozi okno. Zunaj je bil lep dan, vse v cvetju in veselju; vse je bilo kakor vriskajoča molitev dobremu Bogu.

GROF MARINO NE MORE SPATI.

Grad je bil blizu Salina. Pred mnogimi leti je bilo v njem polno veselega življenja. Grofje, celo principi so prihajali na obisk.

Zdaj pa je zapuščen in prazen. Karkoli je mogel, je grof Marino že prodal: slike, bogato pohištvo, tisoč knjig; vse sobane so bile prazne in zaduhle, le v dveh sta bili, v vsaki borna postelja in miza, ter nekaj polomljenih stolov.

V eni je ležal grof Marino. Mislil je na nekdanji sijaj očetovega gradu. Kako pa je on skrbel za čast in premoženje svoje? Nič več nima; jutri pa ne bo imel niti gradu več.

Kakor pošasti so se mu priplazile zločinske misli. Da, denar mora dobiti! Gradu pa noče prodati za tako nizko ceno, kakor jo nudi gospod Anton. Pozneje ga bode prodal, kadar bo prišla kaka ugodna prilika.

Samo da bo jutri gospod Anton prinesel denar s seboj! Potem ga bo z lepimi besedami že znal nagovoriti, da mu ga čimprej izroči. Nato pa mu bo razkazal grad; v vse sobe ga bo peljal, po vseh stopnicah — da, tudi dol v klet.

V klet!

Da bi ga le mogel nagovoriti, da bo hotel iti tudi v mračno klet! Tam! — Tam — da, sunil bi ga v hrbet, zaprl težka vrata za njim; nihče ne bi našel gospoda Antona.

Grof Marino je bulil v temni strop. V zločinskih svojih mislih je zadremal. Nemirno se je premetaval, nenadoma pa je v spanju zakričal z živinskim glasom. Planil je iz postelje, mrzel pot mu je rosil čelo.

Ko je videl, da nikjer ni ne žandarjev, ne sodnikov, nikjer krvnika in nikjer vešal, si je oddahnil in se vlegel.

»Kaj bo potem, če ga umorim?« je z grozo pomislil.

»Ne, nič ne bo. Vse imam tako napeljšano, da nikdar nihče ne bo mogel misliti, da sem morilec.« Tako se je tolažil. »Denar moram imeti!«

Ni več zadremal. Poslušal je, kako krebljajo v gornjih in sosednjih sobanah miši in podgane.

Tako je vzšlo jutro in napočila je sredo.

JAKOB ODHAJA Z DOMA.

»Jakob! Jakob!« je kričal navsezgodaj grof s stopnic na dvorišče.

Jakob je bil edini človek v vsem širnem gradu. Star je bil, da je pozabil, koliko: napol gluhi je bil in otročji. Vrela pa je v njem še stara služabniška kri, da je bil svojemu grofu vdan ko zvest pes.

Imel je kokoši in koze, majhno gredico si je posadil, fige je obiral: od tega je živel.

»Jakob!« je kričal grof.

Tedaj se je stari služabnik ozrl in stopil h grofu.

»Nesi to pismo župniku v Lermu!«

»Župniku v Lermu!« je govoril Jakob in pokazal proti Lermu.

Lermo je bila gorska vasica, oddaljena dobre tri ure od gradu.

»Stvar je tajna«, je dopovedoval grof služabniku. »Če boš težko hodil, lahko gor v Lermu prenočiš.«

»Hodil bom seveda težko. Pa se bom že še do večera povrnil.«

Grof se je zamislil in je računal. Najmanj sedem ur ne bo Jakoba nazaj; torej sedem ur bo sam v gradu, nihče ga ne bo motil.

»Na, pismo!« mu je dal grof in mu stisnil še deset lir v roko. Jakob kar ni bil več vajen take gospodove radodarnosti in mu je ginjeno poljubil roko. Nato pa je takoj odšel na dolgo pot.

HVALA BOGU! GOSPODA ANTONA NE BO.

Grof je v vsem širnem gradu ostal čisto sam in je čakal. Spodaj s postaje je ravno tedaj zaslíšal žvižganje vlaka.

»Vlak je prišel. Ali je prišel tudi on?«

Želel si je, da bi bil gospod Anton gotovo prišel. Pa vendar si je spet mislil: bolje bi bilo, da bi ga še ne bilo danes. Do jutri si bi jaz vse bolje premislil.

»Naj bo, kakor je namenjeno! Če pride zdaj, mi je to znamenje, da mu je namenjena smrt.«

Tako je valil grof svojo krivdo na usodo.

Že je minilo četrť ure, gospoda Antona pa še ni bilo od nikoder.

»Ne bo ga!« si je rekel grof. »Če bi bil prišel in šel tam zadaj po stezi, bi moral biti že tu. Menda vendar ni šel po cesti in skozi vas?!«

»Ne! Ne bo ga!« Grof se je skoro razveselil in bilo mu je, kakor da bi se mu kamen odvalil od srca. Toda to je bil le trenutek.

Potem je začutil, da je lačen. Spomnil se je, da včeraj ves dan ni nič jedel. Zavrtelo in zmotilo se mu je v glavi, krč ga je grabil:

»Kdaj bo prišel?« je zasikal.

Z očmi je skušal prodreti visoke topole in glej! tam po samotni stezici se mu je zdelo, da prihaja nekaj črnega.

Res! Gospod Anton je ubogal grofa; ni šel po cesti skozi vas, temveč kar po stezi, ker je bilo bliže tako. V svojem črnem talarju, z debelo knjigo pod pazduho, z novim klobukom na glavi je sopihal proti gradu.

»NO, JAKOB, KAM PA TI?«

Medtem je Jakob strumno korakal po cesti. Ko je prišel dol v vas Salino, je srečal pred cerkvijo domačega župnika z organistom.

»No, Jakob, kam pa ti?« ga je prijazno vprašal gospod, ki je 46 let duše pasel v Salinu. Čudil se je, da stari Jakob tako korajžno koraka.

»Gor v Lermo«, mu je odgovoril Jakob. »Moj gospod grof je spet doma.«

»O, doma je spet? Potem je pa le res, da prodaja grad«, je rekel župnik.

»Nič ne vem«, je menil Jakob, ki že dolgo ni toliko govoril, in je hitel dalje proti Lermu.

Župnik pa se je razgovarjal z organistom o tem, kar je slišal o prodaji gradu. — Tisti čas pa se je v gradu nekaj strašnega godilo. (Dalje bo sledilo.)

PESEM ZA SVEČNICO.

(Zapeli so jo štirje fantje od Velike Nedelje na Štajerskem.)

Lepa je roža lilija,
Svečnja devica Marija.
Le veselte se, dečica,
Zdaj skoro bode svečnica;
Ko bo Marija v cerkev šla,
Da bo tam Jezuščka ofrala.

Mi pa smo štirje bratci,
Od Velike Nedelje pojbeci.

KAJ DELA DOBER GOSPODAR V FEBRUARJU?

Solnce je 1. v mesecu nad obzorjem 8 ur in 58 minut, zadnjega v mesecu pa 10 ur in 42 minut; dan naraste torej za 1 uro in 44 minut. Mesec je najbližje zemlji 4., najbolj daleč od nje pa 19. februarja.

Značaj meseca. Solnce je vedno višje na firmamentu, dnevi so znatno daljši, zračni pritisk se hitro menja, nastopajo zato navadno veliki viharji in hitre izpremembe med nizko in visoko temperaturo. — V Egiptu zori žito, pri nas cvetijo prvi zvončki in ob potokih jelše, v sobah pa kamelije in hijacinte. — V mestu in na deželi slavijo predpustni čas.

Gospodarska opravila. Doma. Dela na njivah in na travnikih večinoma še mirujejo, vendar pa ima kmetovalec tudi v tem času dosti dela, tudi ta čas mora koristno uporabiti. Pregledati je treba vse gospodarsko orodje, popraviti pokvarjeno, neuporabljivo in manjkajoče pa na novo nabaviti. Pregledati podpisnice, da podkopane okopavine (pesa, repa, krompir) mogoče ne gnijejo, da niso zmrznile; to delo naj se vrši samo ob lepem, solnčnem vremenu. Izravnavajo se jame na dvorišču ter nasipajo s peskom, snežnica se odvaža od zgradb. Ne smemo pozabiti na gnojišče in kompost. Seme za spomladansko setev treba očistiti in vzeti samo ono, ki je najboljše; pri tem misli vedno: kakoršna setev, taka žetev! Prebira se krompir za seme. Pregledati količine krme in urediti ter izračunati na novo dnevne obroke živini. Ako je krme preveč, je ta čas za prodajo najugodnejši. Naroči potrebna umetna gnojila. Ob prostem času in zvečer čitaj poučne gospodarske knjige, točno zapisuj izdatke in dohodke in ostale važne stvari.

Živina in hlevi. Okrog poldne odpri v hlevih okna in vrata radi zračenja, paziti pa je treba, da ne nastane pri tem preprih; ne odpiraj torej oken nasproti vrat. Ko so toplejši solnčni dnevi, izpusti zlasti mlado živino na sveži zrak. Zato je najprikladnejši ograjen prostor pri hlevu. Delavni živini, katero čaka v spomladi težko delo, je treba dajati boljše krmo. Prodaj živali, ki jih v to svrhu pitaš! Kokoši začnejo nesti v večji meri, to pospešuje primerno tople kurnik. Kurnik naj bo postavljen tako, da je pred njim prostor, kamor ne pada sneg in dež. Tu se daje kokošim hrana, tu brskajo v pesku, se s tem gibljejo, obenem pa znebijo raznega mrčesa pod perjem. Koncem meseca začni nabirati jajca za valjenje.

Njive in travniki. Važnejših opravil še ni. Izvažaj gnojnico in polivaj z njo travnike; to je dobro zlasti, dokler leži še sneg ali pa po dežju. Ako nastopa na njivah vsled taljenja snega voda, jo poizkušaj odvesti s tem, da izkopleš jarke. Na mestih, kjer voda dalje časa stoji ali zmrzne, je žetev slaba. Kolikor je mogoče, se razkopavajo krtine in mravljišča. V kolikor nisi jeseni, izvažaj gnoj na njive in travnike, kjer ga pa takoj raztrosi in ne puščaj v malih kupih.

Sadonosniki. Sadna drevesa očisti mahu in lišajev. Proti raznim škodljivcem škropi z 10% raztopino dendrina. Ako je mogoče, gnoji čimpreje. Gnoj se razprostire pod drevesno krono po snegu in ko sneg skopni, se gnoj podkoplje. Z dobrih in zdravih dreves reži cepi za spomladansko cepljenje! Zakoplji jih kje v severni legi v sneg ali zemljo in pokrij z listjem! V drugi polovici meseca odžagaj in odreži vse nepotrebne in suhe veje, rane pa namaži s cepilnim voskom ali s katranom. Veje, ki jih je polomil sneg, odžagaj do dna in pazi pri tem, da je rana čim manjša.

Vinograd in klet. Ako je vreme ugodno, se more vinograd že začeti obrezovati. Pripravljajo se ključi za cepljenje. Končaj s spomladanskim gnojenjem vinograda. Nadaljuj, v kolikor že ni preje izvršeno, z globokim rigolanjem za nove nasade. Površino zdravaj in razmerjaj za sajenje. Ako kolje še ni pripravljeno, je zato zadnji čas. Kolje je treba katranizirati ali namočiti v raztopino modre galice, da postane bolj trajno. Kdor je pretočil mlado vino prvič v decembru, naj pretaka v februarju drugič v malo zažveplan sod. Sod pa vsakih osem dni nadopolnjevaj. Ako so dnevi topli in solnčni, zračni klet opoldne. Stene v kleti očisti in pobeli.

Vrt. Ako ni bil v jeseni navožen gnoj, napravi to sedaj; raztrosi gnoj po snegu ali po zemlji. Dobro je tudi polivati po snegu z gnojnico. Ako ni bilo tlo preorano in prekopano v jeseni, napravi to sedaj. V kljališče (tope grede) sej zelje in solato, peteršilj, zeleno itd. Ako še nimaš semena za spomladansko setev, je zadnji čas, da ga naročiš. Pri tem pa vedi, da najcenejše seme še ni tudi najboljše, res je večnoma nasprotno. Naročaj zato samo pri znanih firmah.

Čebelnjak. Čebele je treba pregledati, ako jim manjka hrane in jih v tem slučaju krmiti. Ako je toplo vreme, zabrani, da čebele prehitro izletijo, ker jih veliko število poplača to s smrtjo. Navadno koncem januarja ali začetkom februarja začne leči matiča jajčeca, iz katerih bodo prišle samo čebele delavke. S tem se začne novo življenje v panju po zimskem mirovanju.

V CIRILOVI TISKARNI.

Na Koroški cesti je, tam kjer ob sobotah špeharji barantajo. Zraven gostilne »Anderle«, ki je stara, imenitna gostilna in je pred sto leti v njej prenočeval praded našega kralja.

Vidite! Imenitno sosesčino ima.

Ce Vam je treba papirja ali knjig ali svetih podob ali rožnih vencev, ali pa če hočete tiskati vabila ali karkoli, vse Vam imajo, vse Vam natisnejo. Celo Vaše ime Vam natisnejo; če hočete, tisočkrat! Seveda, nekaj boste že plačali zato. Pa neki ljudje tako radi vidijo svoje ime natiskano! Oj, natiskano! Zato skušajo postati poslanci, da bi o njih pisali; če pa že poslanci ne, pa vsaj pesniki — če že drugod ne, pa v »Našem domu«. Ime jim je pa le natiskano.

V PRODAJALNI.

Cirilova tiskarna ima dve prodajalni, eno, veliko, lepo — zraven frančiškanske cerkve; drugo — manjšo in bolj mračno, pa na Koroški cesti. V obeh prodajalnah je več gospodičen, črno so oblečene in polne roke dela imajo. V prvi prodajalni — tam pri frančiškanski cerkvi — so velika svetla okna, tudi gospodične so vedre in dobre volje. V drugi prodajalni pa je mrak in gospodične zrejo resno in polno skrbi.

GOSPOD RAVNATELJ.

Vi mislite: ravnatelj tako velikega podjetja, kakor je Cirilova tiskarna, ima krasno pisarno z mehкими naslanjači.

O, ne!

Našli ga boste zraven drugih gospodov in uradnic v skromni, preprosti pisarni za dolgimi mizami. Na glavi ima črno domačo čepico, pod njo pa zdrav, rdeč, prijazen obraz. Izza očal se Vam bo dobrohotno smehljajal.

To je monsignor doktor Jerovšek.

Ves strah pred njim Vas bo minil, ko boste gledali v njegove domače, ljubeznive oči. Okorajžili se boste, ko boste zaslišali njegovo besedo: sama dobrota ga je. Izpod Pohorja je doma, tam od Slovenske Bistrice. Poznajo ga pa po vsi deželi, prav posebno pa z romanj, ki jih je s tolikim pridom prirejal na Brezje in v Rim.

Ko bo lepo domače kramljajal z Vami, ne boste nič pomislili, da govorite s finančnim ministrom mariborske mestne občine; kajti to je gospod dr. Jerovšek.

Vse svoje moči je posvetil gospodarstvu.

Iz revne Cirilove tiskarne je ustvaril mogočno, sijajno podjetje, ki vedno še raste. Gospod dr. Jerovšek ima čudovit spomin. Kar uradnice v tiskarni pišejo v debele knjige, to vse ima on v glavi.

Svoje izredne gospodarske zmožnosti je posvetil tudi mestni občini, kjer je najodličnejši finančni strokovnjak. Zato tudi uživa veliko spoštovanje pri vseh strankah, prijatelji pa, ki jih ima brez števila, so mu v ljubezni vdani. Kadar pride v njihovo družbo, bo vrela iz njega tista solčna dobra volja, ki jo zna le naš slovenski kmet.

Vidite! Mračni so prostori Cirilove tiskarne; pa niso več mračni tistim, ki so spoznali gospoda ravnatelja: kakor solnce je, da po njem vse hiti in dela, žari in polje v veselju.

GOSPOD HRASTELJ.

Zraven ravnatelja sedi mlad duhovnik, tudi z očali. Sele 32 let mu je. To je nekdanji kaplan z Dobrne.

Ej, na Dobrni ga dobro poznajo!

Vso faro je vzbudil, da so bili slednjič kakor en mož za njim.

Doma je iz Zagorja; med rudarji je vzrastel — zato sta mu boj in organizacija v krvi.

Zdaj je urednik, tajnik »Prosvetne zveze«, ravnateljev pomočnik v Cirilovi tiskarni, neumoren član raznih gospodarskih in kulturnih organizacij, zdaj še poslanec oblastne skupščine.

Da se je »Slovenec« uveljavil tudi za Štajersko in postal glasilo vseh Slovencev, to je nemalo njegovo delo.

Ne želite si, da bi morali biti en dan v njegovi koži! Morali bi švigati od rane zore pozno v noč iz pisarne v pisarno: zdaj reševati dopise za »Prosvetno zvezo«, zdaj loviti poročila za »Slovenca«, zdaj zopet razpravljati na telefonu z urednikom »Slovenca«, ki pravi, da nima dovolj prostora; zdaj zopet pisati račune v Cirilovi tiskarni; potem spet seje, seje . . . in pevsko društvo »Maribor« — in bogve kaj še vse.

Pa je gospod Hrastelj majhne postave, oči pa črna bistre in ostre — in hrbet širok, da nosi bremen in dela za tri, volje in ciljev za šest.

UPRAVA »SLOVENSKEGA GOSPODARJA«.

Na drugi strani mize pa sedi stari, penzionirani župnik, gospod Ilesič. Tudi on ima očala in brska in tiči v knjigah.

Zadaj za njim pa je gospodična Pcharjeva. Glejte, ona pa nima očal. Toda nikakor ne mislite, da so v Mariboru le tisti pametni, ki imajo očala! Še meni bi delali krivico, ki tudi nimam očal, pa le med pametne silim.

Gospod Ilesič in gospodična Poharjeva upravljata »Slovenskega Gospodarja«.

Vidite! To sta tista dva, ki plave križe delita tistim, ki naročnine ne plačujejo.

Ko bi ju pa slišali, kako one hvalita, ki naročnino za vse leto vnaprej plačajo! Vi bi gotovo naročnino kar za dve leti naprej poravnali, samo da bi te hvale deležni postali! S takimi imata namreč samo enkrat na leto delo. Če bi bili vsi tako točni plačniki, bi onadva ta mesec sicer noč in dan garala, potem pa bi lahko vse leto dremala v pisarni.

No, tega jima pa tudi ne privoščimo.

GOSPOD JANUŠ GOLEC.

Pojdimo v prvo nadstropje, pa potrkajmo pri uredniku »Slov. Gospodarja«.

Zaklical nam bo: »Ja!« — pa se ne bo nič ozrl, ko bomo vstopili. Nad pismi bo slonel, s svinčnikom v roki in s škarjami ob strani.

Jo! Takega urednika se je treba bati. Tudi on ima očala, nos pa tako orlovski, da ga že vsak Mariborčan oddaleč spozna in ve: aha, to je »klerikalec«!

Mi pa smo že dobri znanci in vemo, da zadaj za njegovim hudim glasom in prodirnim pogledom — tam zadaj ni tako hudo! Tam zadaj je šala in smeha in dobre volje, da bi ga človek objel.

Saj poznate gospoda Januša!?

Med vojno je bil vojaški duhovnik, pa se je vrnil kot invalid; leve roke nima, mesto nje protezo Zdaj mašuje s samo desno roko. Tja dol v železničarsko kolonijo hodi maševati, pa mu pravijo: železničarski kurat.

Ali ste čitali v »Straži« in »Gospodarju« njegove vojne spomine? Tako nam jih Slovencem nihče ni znal pripovedovati kot on.

Kolikokrat smo ga v duhu videli, kako se nam zasmeji in pošali iz svojih vojnih spominov; mnogokrat smo videli, da sta njegova šala in njegov smeh grenka, pekoča žerjavica!

Tak je! Smeh sije iz njegovih oči; a tudi strele znajo švigati iz njih.
Toda — ne ustrašite se ga, Vi, njegovi dopisniki! Vas ima rad.

KMETSKA PISMA.

I.

Dragi prijatelj! Prav rad ustrežem Tvoji prošnji, da se v »Našem domu« pogovoriva o različnih vprašanjih, ki so važna za vsakega poljedelca. Danes pojdiva v naravo ter si jo nekoliko ogledjva!

Kaj ne, kako čudovita, tajnostpolna je narava. Tam po vrtovih in travnikih cvetijo in duhtijo v poletnem času tisoči bujnopisanih cvetic in na dobro obdelanem polju valovi v pihljajih rahlega vetra kakor morje zlato klasje prepotrebne žita. V prostranem gozdu tam nad vasjo šumijo v večernem pihu stoletne smreke in jelke, kakor da bi pripovedovale tiho, komaj slišno svojim mlajšim tovaršicam čudovite pravljice iz pradavnih dni. Na zemlji opazuješ tisoče in tisoče različnih živalij, velikih in majhnih, koristnih in škodljivih, nad katerimi gospoduje človek kot krona stvarstva. Vse to so živa bitja, ki na svoj način vršijo svojo življenjsko nalogo, ki jo je vsakemu bitju določil neskončni Stvarnik v začetku dni.

Mogoče me boš vprašal: ali so rastline tudi živa bitja, Da, prijatelj, tudi rastline so žive; one sprejemajo hrano in jo presnavljajo, one rastejo, se razmnožujejo, rodijo plodove. Vse to so znaki, ki so značilni za živa bitja.

Na zemlji opazuješ tudi nežive stvari, kakor vodo, prst in raznovrstne rudnine. V teh stvareh ni znakov življenja, in tako razdelimo vse stvari na zemlji v žive in nežive. Med tema dvema skupinama vlada velik prepad, to je življenje. Na vprašanje, kaj je življenje, Ti ne morem dati odgovora, ker bistva življenja človek ne more doumeti, človek opazuje le zunanje pojave življenja. Zato so nauki nekaterih učenjakov, ki učijo, da so prva živa bitja nastala brez Stvarnika iz neživih snovi, le domnevanja, nauki brez dokazov. Moderna biologija, to je nauk o življenju, nas uči, da nastane vsako živo bitje le iz enakega živega bitja. Res pa je, da sestojijo živa bitja telesno iz sličnih snovi kakor nežive stvari. O tem se bova drugikrat bolj natančno pogovorila, ker je to za poljedelca velike važnosti. Prej pa se morava pogovoriti še o kemičnih prvinah.

Opazujva sedaj nežive stvari ali tvarine. V šoli si se učil, da razdelimo tvarine v trde, kapljivo tekoče in plinaste. Prvi dve vrsti, trde in kapljivo-tekoče tvarine, vidimo, t'pamo in jih lahko ckušamo, dočim plinastih tvarin ne vidimo, pač pa jih vonjamo. Za primer vzemimo svetilni plin. Odvijem zaklopnico; nič ne vidim, kmalu pa zavonjam nekaj neprijetnega, in če pridem v bližino cevi z gorečo vžgalico, nastane svetloba. Nekaj je torej tu, kar gori, to je svetilni plin. Vse te vidne in nevidne tvarine so enostavne ali pa sestavljene. Opazujva n. pr. zlato, vodo in apnenec. Če bi poskušal zlato razdeliti z vsemi mogočimi sredstvi, ki bi Ti bila na razpolago, se Ti to ne bi posrečilo; zlato ostane zlato, ker zlato je enostavna snov.

Drugače je z vodo. V posebnem aparatu, ki sestoji iz črki U podobne cevi, razkrojimo lahko vodo z električnim tokom v dve nevidni snovi, torej v dva plina. Enega imenujemo kisik, drugega vodik in sicer se v enem kraku cevi nabere en del kisika, v drugem kraku pa dvakrat toliko vodika. Kisika in vodika ne moremo več dalje razkrojiti, tudi to sta enostavni snovi. Vse take enostavne snovi, katerih ne moremo razdeliti, imenujemo prvine. Prvine zaznamujemo z velikimi začetnimi črkami

latinskih imen, n. pr.: zlato zaznamujemo z Au (Aurum), kisik z O (Oksigenium), vodik s H (Hidrogenium). Znanost, ki se peča s spremembami snovi, imenujemo kemijo. Če hočemo vodo na kemičen način označiti, napišemo njen obrazec: H_2O . Kaj Ti pove ta obrazec? Da sestoji voda iz enega dela kisika in dveh delov vodika, ker za H vidiš malo številko 2. Te kemične najmanjše dele imenujemo atome. Snovi, ki sestojijo iz dveh ali več prvin, zovemo spojine. Voda je torej spojina enega atoma kisika in dveh atomov vodika.

Kemičnih prvin je nad 80. Razdelimo jih v kovine in nekovine. Potrebno se mi zdi, da Ti imenujem one prvine, ki so važne za poljedelstvo, poleg imen stoji tudi, kako jih kemično zaznamujemo:

Ne-kovine:

vodik, H (hidrogenium),
kisik, O (oksigenium),
dušik, N (nitrogenium),
ogljik, C (carbo),
žveplo, S (sulphur),
fosfor, P (phosphor).

Kovine:

kalij, K,
natrij, Na,
kalcij, Ca (calcium),
magnezij, Mg,
aluminij, Al,
železo, Fe (ferum).

Premotriva tudi tretjo stvarino, ki sem jo prej omenjal, namreč apnenec. Njegov kemični obrazec je: $CaCO_3$. Iz česa sestoji apnenec? Iz enega atoma kalcija, enega atoma ogljika in treh atomov kisika. Še eno snov Ti omenjam, snov, brez katere si dandanes življenja skoraj ne bi mogli misliti, to je škrob. Njegov obrazec je: $C_6H_{10}O_5$. Škrob torej sestavlja 6 atomov ogljika, 10 atomov vodika in 5 atomov kisika. O škrobu bova pozneje še govorila, kako, kje in kdaj se tvori, in ko bova o tem govorila, Ti bom pkazal, da ni ravno pametno, da gredo kosci že ob 2. ali 3. uri zjutraj kosit travo.

Namen današnjega pisma je, da Te seznanim s kemičnimi prvini. Priporočam Ti, da si prvine, ki sem Ti jih v tabeli podal, dobro zapomniš. V prihodnjem pismu se bova pogovorila, katere prvine neobhodno rabi rastlina za svoje življenje in zaradi česa gnojimo rastlinam.

Bodi pozdravljen!

Tvoj

Ivan Prijatelj.

PO NAŠI ZEMLJI.

V BEOGRADU.

Velika je naša država. Saj so vam pravili naši vojaki, ki so služili v Srbiji, kako so se vozili po nekoliko dni, prej ko so prišli domov. Če hočete v Beograd, se vsedite z menoj ob dveh popoldne na brzi vlak v Mariboru, pa bomo do večera v Zagreb. Potem pa bomo dirjali vso noč med širnimi in bogatimi ravnimi polji; zjutraj šele bomo zagledali na položnem hribovju kraljevsko mesto Beli grad.

1. Kraljevski dvor.

Sredi mesta je. Pred njim je krasen vrt; tu svira ob lepem vremenu kraljevska vojaška muzika po eno uro na dan, da jo lahko posluša vsakdo. Pri glavnih vhodih

z ulice stojijo gardni vojaki na straži. Gardni vojaki imajo jako lepo obleko: svetle škornje, rdeče hlače, modre bluže z rumenimi žnori in črne in rdeče kape s čopom po strani. H gardnim vojakom pridejo le najlepše vzrastli fantje, zdravi in močni, da jih svet kar gleda.

Ce hočete vedeti, ali je kralj doma ali ne, vam je treba kar stražo pogledati. Če stoji pred vrati v svoji belo-modro-rdeči hišici le po en vojak, tedaj kralja ni doma; tedaj je šel kam med ljudstvo. Če pa sta pred vsakimi vrati po dva gardna vojaka v snežnobelih rokavicah, tedaj plapola na vrh palače ponosna jugoslovanska zastava, tedaj veste: kralj je doma.

Ob nedeljah okoli enajste ure se zbere pred dvorom vedno dovolj ljudi. Takrat pričakujejo kralja, ki bo šel preko vrta iz enega dela palače v drugi, kjer je kapela in kjer ima dvorni duhovnik nedeljsko službo božjo. S kraljem gredo razni visoki oficirji v sijajnih uniformah, kateri tudi s perjem na kapi. Zadaž pa gre kak služabnik v svetlordeči obleki, ki je srebrno obšita.

Med sobaricami in kuhinjskimi dekleti je tudi nekaj Slovenk, ki so seveda jako ponosne, da so v službi na kraljevem dvoru. Med najljubšimi spremljevalci pa, ki jih ima kralj vedno okrog sebe, je slovenski gardni major Pogačnik, iz Kroke doma.

Zadaž za dvorom pa je visoko ograjen, razsežen vrt, poln cvetja, drevja, trat in gred. Tu je najljubše kraljestvo malega našega princa, prestolonaslednika Petra. Ko je dobil prve hlačke, ga je kraljica hotela predstaviti zbrani odlični družbi princov, princesinj in ministrov. Ko ga je pripeljala v dvorano, se je mali Peter plaho oziral po imenitnih in bleščočih gostih; kmalu pa mu je šlo na jok in ko ga je kralj vprašal: »Kaj pa ti je?« ga je mali princ potegnil za rokav in se željno ozrl na vrata.

»Ata, na vrt!« je poprosil, da so ga morali odnesti iz sijajne dvorane zopet na vrt, kjer je imel svoje igranje: medvedka, ladjo, konja in še bogve kaj. Seve, ni bil živ ne medvedek, ne konj.

Zdaž pa si upa kraljevič že na živega konjička in tudi v imenitni družbi že ni več tako plah. —

Kralj se pelje mnogokrat po mestu. Njegov avtomobil boste spoznali po tem, da nima zadaž tiste številke, kakor jo imajo navadno avtomobili. Ob strani pa ima vsak kraljev voz monogram A. Taisti monogram je na vsaki kraljevi stvari, tudi na cigareтах, ki jih za kralja delajo čisto posebno vrsto.

Kakor je dvor in vse v njem prav po kraljevsko sijajno, tako so vendar v časti tudi domače, kmetske navade. Rajnega kralja Petra stari oče je bil še navaden kmet. Tega pa se naš kralj nikjer ne sramuje, le nasprotno: ponaša se s tem in ves narod se ponaša, ker nikjer na svetu ni kralja, ki bi bil kmetkega rodu.

Zato boste lahko videli, kako stopa v kraljevsko palačo preprosto in kmetkega oblačena žena; če vprašate, kdo je, vam bodo povedali, da je kraljeva sorodnica.

Kralj sam se čuti v dvoru kakor kmetkei gospodar.

Pravoslavni kmetje imajo o božiču navado, da prinesejo k hiši božično drevo, gospodar pa ga na pragu posuje z žitom ter nesel v hišo; tako potem upa na rodovitno novo leto.

Tudi kralju so prinesli letos — kakor vsako leto — božično drevo, na pragu ga je posul z žitom in molil, da bi bilo leto rodovitno; potem pa ga je nesel v palačo in slavil sveti večer prav tako, kakor ga slavijo pravoslavni kmetje.

Zato pa gremo ponosno mimo kraljevskega dvora: v njegovem sijaju gledamo krono svoje moči.

Ne pozabite na Mohorjevo družbo! Priglasite se pri gospodu župniku!

FANT NAM PIŠE.

Gospod urednik! Ker ste mi pisali, da Vam moram odgovoriti, Vam torej pišem. Sicer ne znam pisati lepo in pravilno, pa boste že Vi pismo tako popravili, da bo za tisk. Naj Vam bo to za pokoro, ker mi niste dali miru in ste na vsak način hoteli, da Vam pišem.

Oče me postrani gledajo, češ, kaj sem si namislil danes na Svečnico; mesto da grem z njimi, pogledati v gozd, pa čepim doma in pišem. Nič jim ni po volji.

Torej Vam bom odgovoril na Vaša vprašanja.

Zakaj ne moremo spraviti Mladeniške zveze skup?

Vidite! Saj fantov bi bilo dovolj; dobri fantje so, čeprav se nekateri radi smukajo okoli deklet in bi rajši bili člani Dekliške zveze.

Toda prva težava je že ta, da so razkropljeni daleč naokoli in bi jih bilo težko zbrati tudi le vsak mesec enkrat. Kar jih je navdušenih, so itak Orli.

Pa to težavo bi se že premagali. Je pa še druga večja. Kaj pa naj delamo v Mladeniški zvezi? Res, zdaj smo dobili pravila; menda pa Vi v Mariboru ne mislite zares, da so pravila prva in glavna stvar. Če nam ne znate vdahnuti take misli, ki bi nas zgrabila in združila, so pravila — nič.

Res! Izobrazbi bi služila Mladeniška zveza. Dokler pa fantje ne vidi jo, da jim Mladeniška zveza nudi res to, kar jim je potrebno in kakor jih miče, tako dolgo jih ne dobimo v Mladeniško zvezo. Zato pa je potreben dober krajeven voditelj, ki pozna fantovsko dušo.

Pa brez tega bi še šlo, če je le osrednje vodstvo dobro. Kaj pa nam je osrednje vodstvo še nudilo? Večno isto lajno o potrebi izobrazbe.

Mislím, da bi bil »Naš dom« najbolj poklican, da se vtihotapi med fante ter jih pripravi za Mladeniško zvezo. Potem pa mora biti ves drug. Tistih večnih član-kov o potrebi izobrazbe smo do grla siti. Siti smo tudi dolgovernih razprav, ki imajo brezkončen uvod in na dveh straneh toliko načvekajo, kar bi naš kmet enkrat izkihníl (če bi se mu sploh vredno zdelo)! Oprostite mi, toda jaz nimam visokega mnenja o Vas, gospodih! Preveč učeni ste in premalo poznate našo dušo. Vse preveč načrtov in besed in programov Vas je; ne znate pa zagrabit iz življenja za življenje.

Vidite, gospod urednik, zdaj pa imate, ko ste na vsak način hoteli, da Vam pišem. Zdaj imate odgovor:

Tako duševno hrano nam dajte, kakor nam je potrebna! Pa tečno hrano, ne le vodo, kakršno smo imeli med vojsko kot vojaki: enkrat je bila črna, enkrat zelena, pa spet rumena — vsakokrat je imela drugo ime, bila pa je le voda. Pa brez zamere!

M. H.

Prijatelj! Hudo in ostro si povedal. Radoveden sem, kako ti bodo »gospodje«, kakor jih imenuješ, odgovorili. — Urednik.

DEKLIŠKA ZVEZA.

Kakor rože so posejani krožki naših dekliških zvez po Sloveniji. Kdo jih sešteje vsa naša brhka dekleta, ki delajo v teh krožkih! Sosebno v zimskem času polje življenje v kipečih valovih, saj je zdaj čas, ko počiva telesno delo, da tem bolj deluje duša. — Med številnim prosvetnimi prireditvami prednjačijo to zimo dekleta ptujskega polja. Imele so 24. in 25. januarja t. l. svoj okrajni dekliški zbor. Njim so

sledila dekleta šmarskega okraja. Svoj tečaj so imele 30. in 31. januarja v Šmarju. Na obeh tečajih je zmagala misel, da je zadnji čas, da se dekleta oprimejo svoje kmečke stanovske izobrazbe. Dovolj je neumnega in opičjega posnemanja mest in razvajenih mestnih manir. Do dna duše je postala zoprna kmečkim dekletom »olika« mestnih frajl, ki se je zanesla v naše zdrave kmečke vasi. Naše mlado kmečko ženstvo hoče biti zopet samo to, kar je bilo nekdaj v boljši preteklosti, verno in pristno domače.

Dekleta! Vam zaupamo, da boste pridobile za »Naš dom« novih naročnikov!

NAJLEPŠE ROKE.

(Poldka Dolenc.)

Kako se potrudijo lepotice, da bi imele lepe roke! Cela vrsta škarij in škarjic, nožev in pilic jim mora pomagati, da ohranijo prsti in nohti pravilno obliko. In praškov in mazil lepo število jih spremlja na njih potih, da bi imele roke zmeraj bele in rožnate.

Pustimo jim to veselje! Saj mi stremimo za drugo, višjo lepoto. Najlepša roka je po našem mnenju tista, ki se nikoli ne ustraši nobenega dela, ki rada pomaga in zna cbrisati solze na obrazu bližnjega. Znaki dela na roki naj bodo naš ponos!

Vendar pa tudi ne smemo pozabiti na skrb za roko, to čudovito orodje, s katerim je odlikoval Bog človeka. Kmalu bo napočil čas, da začnemo zopet delo na prostem. V tem času, posebno če brije ostra burja, so roke jako občutljive. Koža postane raskava, majhne, pekoče ranice se delajo na površju, ki se povečajo, ako nanje ne pazimo.

Je pa zelo važno, da ostane koža povsod cela. Koža je nekaj varnosten oklep, ki zabrani škodljivcem prahu in bolezenskim kalem dostop do naše krvi in s tem v notranjost našega telesa. Te pekoče ranice na roki ozdravimo najlažje, če umijemo roke po končanem delu — najbolje zvečer — s toplo vodo in jih namažemo s par kapljicami glicerina. (Dobi se v lekarnah in drogerijah.) Par večerov zaporedoma to ponavljajmo in roke se nam bodo zacelile. Važno je, da ne hodimo v tem času na zrak z mokrimi rokami, ker če tukaj ne pazimo, se nam bodo ranice in bolečine zmeraj ponavljale.

Hude preglavice nam pa delajo tudi ozeblina na roki ali nogi. Bolehne osebe so tem bolečinam posebno podvržene. Za sveže ozeblina je najbolje, če jih močno drgnemo s snegom. Starejše ozeblina se pa prav nerade zacelijo. Vsa sredstva, ki jih priporočajo, prinesejo po navadi le olajšanje bolečin. Treba je nositi volnene rokavice in nogavice in prosterne čevlje. S tem zabranimo, da se ozeblina ne poslabša in ponavlja ob vsakem bolj mrzlem vremenu.

Za ozeble roke in noge je prav koristno, če jih kopljemo in otiramo večkrat v prav gorki vodi, v kateri smo raztopili žlico galuna ali soli.

Še na eno hudo poškodbo prstov na roki bi rada opozorila. Ljudje jo imenujejo črva in mislijo, da se sam od sebe zaredi v roki. Vzrok tej poškodbi je po navadi neznatna ranica na koncu prsta, ki je morebiti niti čutila nisi. A prišel je prah v rano, kri ga ni mogla odstraniti, ker je bila rana tako neznatna. Začne se gnojiti; koža koncem prstov je debela, gnoji se na znotraj v smeri proti kosti, namesto v smeri proti koži na izven.

Napačno je v tem slučaju čakati, da bi gnojenje samo od sebe prenehalo in se rana zacelila. Hude bolečine in dostikrat izguba dela prstov je posledica. Tukaj moraš iskati pomoč pri zdravniku in sicer čim prej, tem bolje. V začetku, dokler se le malo gnoji, dostikrat pomaga, če vtakneš konec prsta parkrat za hip v krop. Vrela voda umori gnojne glivice, gnojenje se ustavi, nova koža se tvori pod ranjenim mestom, stara koža s posušenim gnojem pa odpade.

Molimo, da bomo v Slomškú dobili prvega slovenskega svetnika!

PISMO TONČKE IZ POLJČAN.

SPRAVILA SEM SE IZ ZAPEČKA!

Prav vneto nas Ti, sestrčka iz pijske okolice, spravljaš od toplega zapečka ter siliš s peresom. Dobro! Ubogam Te, a menda ne prva, saj srčno želim, da Te prej zvesele druge z zares lepimi, nadobudnimi poročili, kar Ti jaz ne morem napraviti in posneti s slike našega življenja in delovanja.

PREDSTAVIM VAM DEKLIŠKO ZVEZO IZ POLJČAN.

Prvo torej predstavim Dekliško zvezo iz Poljčan. Resnici na ljubo priznam, da ugotovljenega števila članic nimamo, ne moremo. Pri sestankih smo takorekoč kar cela družina, čisto domače, a kar je domače, je lepo in bolj pristrčno. Pridejo razven deklet tudi matere, kar me posebno veseli in je dobro, da imajo vpogled v naš delokrog. Lanskega marca smo jih povabile k proslavi »Materinskega dne« in od tedaj so obljubile, da pridejo k nam vasovat. Nič nam ne zamerijo, da imamo me še bolj neizkušeno besedo in hočemo z govori tuintam učiti.

Zraven mater vidimo nekaj deklet iz šole, naš cvet in up bodočnosti; te nastopajo z deklamacijami. Poseti nas v naše veselje tuintam kateri odbornikov »Izobraževalnega društva«. Da končno ne zapremo vrat pred malimi radovedneži fanti šolarji, se razume.

GOSTAČI SMO! PTICE SELIVKE!

Naj orišem tudi naš domek? Gostači smo! Svoj čas so nas odslovili iz šolskih prostorov, sprejela nas je občina v pisarniško sobo. Občinski ubožčki! Smo iz srca hvaležne, da je vsaj to. Smo kakor ptice selivke. Sedaj smo zopet v šolski sobi, je bolj ugodno radi zadostnega prostora in sedežev (šolskih klopi), kjer si obnavljamo mladostne spomine.

KAJ PA DELAMO?

Sestankov je bilo v minulem letu pet, ker smo šle v poletju po vseh zakonitih pravilih na oddih velikih počitnic. Razven omenjenih sestankov smo priredile o Svečnici »misijsko akademijo«, ki ni ostala brez sadu; tekom leta smo pri sestankih zbrale 150 Din za odkup zamerke z imenom Marija Ivana. Na praznik Marijinega oznanjenja je bila sv. maša za matere in v ta namen skupno sv. obhajilo članic, popoldne pa proslava »Materinskega dne«. Udeležba pri sestankih je od 60 do 100. Kaj delamo? Veselo pojemo, predavanja, ki jih izdaja Orliška podzveza, govore

vseh vrst prirejamo, pogledamo »Vigred«, govorimo o misijonih, deklamiramo in mesto bonbonov kratek prizorček, seveda brez odra, ker ga ne smemo postaviti! Kakšno kapelico in slično si mislimo kar nekje v bližini šolske table.

KAKO SEM SE PRVEGA GOVORA UČILA.

In uspehi sestankov? Spominjam se še, ko sem se pred sedmimi leti učila prvega govora; bila sem sama v sobi, pa ga udarila kar na glas, da so me moja dobra, že umrla mama slišali v kuhinjo. Začuden, da sem naenkrat tako glasna, pogledajo skozi vrata ter se samo namuzajo. Potem so mi navajali, da sem pravila: »Tako in tako mora biti.« Res poudarjamo vedno: tako in tako mora biti, a vse žal ne vzkali. A nekaj le dozorj v prid udeleženkam in našemu domovju.

SREČKO BI RADA ZADELA!

Dekliška zveza je včlanjena pri »Izobraževalnem društvu« za letno skupno članarino 100 Din. Ne vem, smo pozabile ali se poajile, odbor nas je od strani opozoril na zaostali dolg. Gestači in še dolžniki, ni preveč laskavo! Polovico smo že spravile skupaj in ostalo še polagoma.

Večkrat se zamislim v prav bogato srečko, da bi razpolagala z denarjem, in taka srečka bi bila tudi izvrstna za sestre, iz katerega bi lep društveni dom kmalu zrastel, po katerem tako koprnimo. To bi bilo lepo!

MICIKA ČRČKOVA.

Da je umrla naša — da smem tako reči — skrbna mamica Dekliških zvez Micika Črčkova, nas je potrla. Bila je pred leti pri našem sestanku, nas tako vneto bodrila k delu in vztrajnosti. Vzljubile smo jo, zle v njej veliko delavko za procvit deklških organizacij. V svoji neprisiljeni veselosti in ljubki pebožnosti se mi zdi kot otrok sv. Frančiška. Njenemu spomenu je bil posvečen kratek govorček pri sestanku in dne 23. grudna minulega leta sv. maša s skupnim sv. obhajilom.

SESTRČKI IZ PTUJSKE OKOLICE!

Ne vem, ako nisem s svojim dolgim poročilom pripravila kaliteljico ljubega miru pri gorki peči v malo zadrego od strani g. urednika, češ, sedaj naj se še s čitanjem ženske dolgbesednosti mučim?!

Prav Ti je, sestra! Le poslušaj mesto mene, ki se Ti bodem od gorke peči smejala in se naprej — čeprav bolj bomega — delovanja Dekliške zveze radovala. Tončka iz Poljčan.

»Tatje.« To je bila lanska povest v »Našem domu«, ni pa bila lani dokončana. Da ne bo raztrgana na lanske in letošnje letnike, jo bomo priložili aprilski številki končano in zaključeno, kot posebno prilogo tako, da jo čitatelji lahko denejo k lanskemu letniku. Kdor si to prilogo želi, naj pošlje še posebej 2 Din (najbolje v znamkah).

»Jugoslovenska Matica« je društvo, v katerem so Slovenci, Hrvati in Srbi vseh strank. To društvo ima namen, pomagati našim Slovencem na Koroškem, na Goriškem in v Primorju. Prav je, če podpirate »Jugoslovensko Matico«.

Hlapec Grega je imel vsak dan bolj redke lase.

»Kaj praviš, Miha, ko mi lasje tako izpadajo?«

»Kaj pravim! Uši se mi smilijo, ker bodo ostale brez strehe.«

Neki pohorski župnik je bil tako dober, da so ga poznali po dobroti daleč naokoli. Nekoč pa so mu tatje pokradli najboljše hruške z vrta. V nedeljo so vsi župljani pričakovali, da se bo vendar malo pojezil na prižnici nad tatovi. Toda niti z eno besedo ni govoril o tatovih in o pokradenih hruškah. Po maši pa je stopil pred oltar in rekel:

»Ljubi farani! Če morda kdo izmed vas pozna tistega, ki si je pri meni hruške izposodil, naj bo tako dober in naj mu pove, da jih mora 14 dni pustiti, da se obležijo; drugače niso dobre.«

Ženin in nevesta sta prišla k župniku na izpraševanje.

Župnik je vprašal nevesto: »Katere so tri božje osebe?«

Nevesta je zardela in se ozrla po ženinu.

Ženin jo je pokaral: »Ali, Malka, to pa bi vendar lahko vedela!« Obrnil se je k župniku in vprašal: »Gospod župnik, ali jih smem jaz povedati?«

»Le povejte jih«, je rekel župnik.

Ženin se je vzravnaval in rekel:

»Tri božje osebe so: Gašper, Melhior, Boltežar.«

Jaka je segel v žep po robec, da se obriše:

»Vidiš, Francelj, ta vozec sem si pred enim letom zavezal v robec, ko sem ti posodil dvajset dinarjev. Še zdaj mi jih nisi vrnil.«

Francelj: »Ti si pa res nemaren. Že eno leto imaš isti robec.«

Neki veliki posestnik je bil strašen stiskač in skopuh; niti deset par ne bi dal za dober namen.

Bilo je v nedeljo, ko je pobiral cerkovnik po cerkvi darove za misijone. Pomolil je »tablo za offer« tudi skopuhu.

»Ne dam nič za misijone«, je skopuh zagodrnjal.

Cerkovnik pa tudi ni bil dovolj potrpežljiv, pa mu je jezno porinil »tablo za offer« pod nos, češ:

»Na, pa si vzemite od nabranih darov! Saj ta denar je itak za poganenamenjen!«

Kmet je prišel prvič v Maribor in vpraša mestnega gospoda:

»Lepo jih prosim, kje pa je Glavni trg?«

Gospod ga malomarno pogleda in pravi:

»Glavni trg? To v Mariboru, vsak norec ve.«

Kmet: »Zato pa sem jih vprašal.«

Stari Cestnik ni rad hodil k pridigam, komaj k maši je prišel; na smrtni postelji pa je le želel, da se izpove in sprejme sveto obhajilo. Župnik so prišli in so ga lepo izpovedali. Prej ko so ga pa obhajali, so se pa le hoteli prepričati, ali Cestnik ve, kaj je sveto obhajilo. Zato so ga vprašali:

»Ali veste, oče, kdo je v presvetem Rešnjem telesu navzoč?«

Stari Cestnik se je z roko počohal za ušesom in rekel:

»Ja —, menda sv. Jožef.«

Stari Prikeržnik je bil povabljen na krstitev pri trgovcu Čifteku, ki je slavil rojstvo prvega fantka. Ko je prišel domov, je pravil ženi, kako »nobel« so jedli in pili.

»Toda trinajst nas je bilo.«

Prikeržnica, ki je bila sama praznoverna, a je vedela, da je mož še bolj praznoveren, je udarila z rokami:

»Ježeš! Trinajst! Pa si vendar ostal in se ne bojiš nesreče!«

»Ostal sem. Lepo sem molčal in se vsedel — ter za dva jedel.«

UGANKE.

1. U g a n k a.

Ni njegov oče, pa vendar lahko reče svojemu sinu: »Pridi, moj sin!« — Kdo je to?

2. U g a n k a.

Silvester in Joža sta na Štefanovo jahala na vas. Prebrisan kmet, ki je bil že dobre volje, ju je ustavil in rekel:

»Fanta! Sto dinarjev dam, če jahata za stavo do tistega drevesa in sem nazaj. Toda tisti bo dobil stavo, čigar konj bo z a d n j i prišel sem.«

Fanta sta premišljevala, kako bi dobila čudno stavo. Stopila sta s konjev in tuhtala. Toda nista je mogla pogruntati.

Tedaj je prišel mimo drug kmet, ki je slišal, kaj jima je naložil oni prebrisani kmet. Hitro jima je zašepetal nekaj na ušesa, da tega oni prvi kmet ni opazil.

Fanta sta takoj nato poklicala prebranega kmeta, češ, da sprejmeta stavo.

»Tisti dobi, čigar konj bo z a d n j i«, je ponovil kmet. »Če pa ne bosta znala, dobim pa jaz 100 dinarjev.«

Fanta sta skočila na konja; in že ko je kmet to videl, je vedel, da sta še bolj prebrisana kot on.

Zdirjala sta do drevesa in nazaj; prvi je bil Silvester, drugi pa Joža — stavo pa je dobil Silvester.

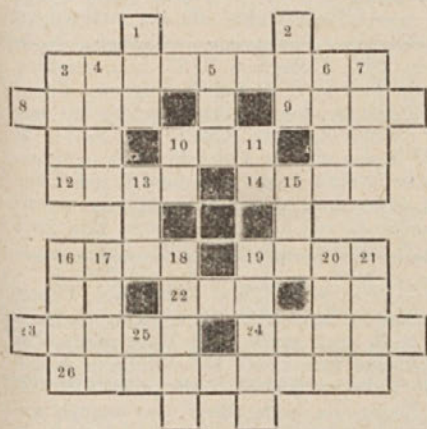
Zakaj sta dirjala, ko je bilo vendar rečeno, da dobi tisti stavo, čigar konj bo zadnji?

Kako to, da je dobil Silvester stavo, čeprav je prijahal prvi?

3. Križanka.

Spodaj imate narisano polno štirioglatih škatljic. V škatljicah pa so ponekod številke. Kaj boste s temi škatljicami počeli? — Poglejte malo niže, tam stoji, kake črke morate napisati v vsako škatljico. Začnete lahko s tisto škatljico, ki ima številko 3, v njo zapišete eno črko, potem pa po vrsti v vse škatljice, ki so v isti vrsti, kakor škatljica s številko 3. »Ja«, boste rekli, »kake črke naj pa pišem?« To pa ravno spodaj stoji. Le pogledjte! »Besede pomenijo: od leve na desno: 3. kovačevo delavnico«. Torej v vse tiste škatljice, ki so v isti vrsti kakor škatljica s številko 3, boste skušali najti take črke, da bodo dale besedo, ki pomeni: kovačevo delavnico. — Vam bom malo pomagal! Koliko škatljic je v isti vrsti, kjer je številka 3? Devet jih je. Torej morate najti besedo, ki ima devet črk in pomeni isto, kakor: kovačeva delavnica. — Tako boste delali naprej. Pri številki 8 zopet stoji, da morate v škatljice od leve na desno najti take črke, da bodo dale besedo, ki pomeni del telesa, s katerim hodimo. No, pogledjte! Koliko pa je škatljic od tiste, ki ima številko 8, pa na desno? Štiri so, ker smete iti le do črne škatljice. Torej štiri črke morate najti, da bodo dale besedo, ki pomeni tisti del telesa, s katerim hodimo. To pa že ni težko! — Zdaj pa poizkusimo od zgoraj dol. Poglejte si zopet pod II. Tam stoji, da pomeni beseda, ki se začne v škatljici s številko 1 — prvo ženo. Koliko škatljic je od one, ki ima številko 1, pa navzdol do tiste črne? Tri prazne škatljice so. Torej v vsako zapišete po eno črko tako, da boste od zgoraj navzdol čitali ime prve žene. — Zdaj boste pa že znali! Lomite si malo glavo, to je zdravo! Pazite le nato, da boste vse besede rešili, toda v vsaki beli škatljici sme biti le po ena črka, v črnih pa nobena.

Besede pomenijo:

I. od leve na desno: 3. kovačevo delavnico. 8. del telesa (s katerim hodimo). 9. množino živali, 10. del obraza (s katerim gledamo), 12. trd sad, 14. zidano stavbo, 16. predstojnika samostana, 19. slovensko drevo, 22. čebeli podobno živalico, 23. plačlni sredstvo, 24. dan v sredi tedna, 26. glavno mesto Slovenije.

II. od zgoraj na vzdol: 1. prvo ženo, 2. nekaj, kar ima voznič v roki, 3. del voza, 4. prebivalca Ogrske, 5. nočno ptico, 6. tisto, kar je najvažnejše pri nakupu kake stvari, 7. prvega človeka, 10. vzdih žalosti, 11. isto ko 10., 13. številko, 15. vrt, v katerem sta prebivala št. 1 in 7 na vzdol (j pomeni i), 16. enega

izmed štirih najvažnejših delov hiše, 17. kraljestvo čebel, 18. pripravo, v kateri nosimo stvari, 19. to, kar nam štili iz glave, 20. kar zagradi tat ali sovražnik, 21. poljski pridelek, 25. vzklík, kadar nas kaj boli.

Rešitev vseh ugank bo v prihodnji številki objavljena. Kdor bo vse uganke rešil, naj pošlje rešitev do 1. marca. Dobil bo pet knjig »Cirilove knjižnice«, dve poučni, tri pa povesti. Če bo več rešilcev, bomo enega izžrebali. Nagrado pa more dobiti le tisti, ki je »Naš dom« za vse leto 1927 plačal.

Grize. Poročilo Dekliške zveze za poslovno leto 1926. Vsako leto enkrat vam moram sporočiti, da še živi grška Dekliška zveza in kako da živi. Če ne, bi mogoče mislili, da jo je že zima vzela, a bi se zelo motili. To vam hočem takoj dokazati. V letošnjem poslovnem letu smo imele osem sestankov in osem odborovnih sej. Vsak sestanek je vodila druga članica. Povprečna udeležba 25 članic in 20 nečlanic. Vsak sestanek se je pričel s petjem, da so se razveselila naša srca. Nato so sledila predavanja: O dolžnostih članic, katoliških misijonih, dostojnosti in lepem vedenju. Č. g. duh, vod. so nam predavali o najrazličnejših zanimivostih s potovanja v Rim. Med govore smo vpletale deklamacije, dvogovore in male igrice, da so bili sestanki bolj živahni in privlačni. Poleg tega smo nastopile dvakrat na odru z igrami: »Roka božja«, »Dve materi« in »Brez zajutрка«. Prodajale smo srečke za Orlovski stadion, za Katoliški dom v Ljutomeru in Trbovljah. Nabirale znamke za misijone. Materinski dan 25. marca smo proslavile s skupnim sv. obhajilom. Tudi izlet smo imele v Kokarje v Gornji Savinjski dolini. Začele smo misliti na naraščaj, zato smo povabile na sestanek učenke višjih razredov ljudske šole. Se bi vam imela veliko povedati o našem delovanju, pa se bojim vaših škarij, še bolj pa vašega koša. Zato rajši končam in vam kličem Bog živi! K. Poteko, tajnica. (Novi urednik še nima ne škarij, ne koša. Torej korajžo — in vsak mesec eno pismo. Pa novih naročnikov!)

Sladka gora pri Šmarju. Malo je slišati v »Našem Domu« o Sladki gori in o Dekliški zvezi. Pa radi tega naj še nihče ne misli, da se nič ne gibljemo. — Pač, pa še kako živahni smo! 16. januarja smo imeli občni zbor izobraževalnega društva, je bil lep. Nato je bil občni zbor Dekliške zveze, ki je gospodična Terezija Pavline predsednica, blagajničarka je Zofija Wusorjeva, odbornica Drogenik Liza. Naše delo ni popolnoma prazno in brezpomembno, ampak rodi in bo rodilo vsaj nekaj sadu. Le tako naprej, dekleta! Da bomo pa izvedele, kaj se vse po svetu godi, pridno čitajmo časopise, in naročite si, draga dekleta, »Naš Dom«, ki je ljubi naš prijatelj. Kot krona vsega našega sodelovanja je dobro glasilo v vsaki vasi, to je dolžnost članic. — Lepo je življenje v naših organizacijah. O, sestre! Skrbimo, da bo vedno lepše. Pred nobeno oviro ne klonimo glave, ampak pred nami mora pasti vse, kar bi hotelo proti začrtanim ciljem zastaviti pot! Bog je z nami. Kaj hočete še več! — Dekle s Sladke gore.

Sv. Frančišek Ksaverij. Katoliško izobraževalno društvo je imelo dne 24. januarja 1926 občni zbor, ki se ga je udeležilo 30 članov. Iz poročil odborovnikov je razvidno delo v letu 1925. Odborovnih sej je bilo šest in tri gledališke prireditve, in sicer: »Lepa Vida«, »Dom« in »Požigalčeva hči«. Pod okriljem društva je priredila dekliška Marijina družba igro: »Goslarica Naše ljube Gospe«. Članov je bilo 67, knjig se je prečitalo 242. Dohodkov 9735 Din, stroškov 9535 Din. V odbor za leto 1927 so bili izvoljeni: Matija Jamnik, č. g. župnik Vogrinc, Franc Zalesnik, Jože Golob, Ivan Časl, Ivan Grudnik, Nande Stiglic in Anton Kolar. Društvo ima naročene sledeče časopise: Slovenski Gospodar, Domoljub, Prerod, Zdravje, Kmetovalec, Sadjar in vrtnar, Naš dom in Vestnik. V jeseni bo društvo imelo 15 letnico obstoja. Orlovski odsek, ustanovljen leta 1922, ima 18 članov in 20 naraščajnikov ter prav živahno deluje. Gradimo si tudi Društveni dom, ker le potem, ko bomo imeli primerne prostore, se bo društveno življenje še bolj razvilo. Zato prosimo vse naše prijatelje, da nas pri tem delu podpirajo vsak po svojih močeh. Bog živi!

Urednikova pošta. — Savinka — molči. Zakaj? — Fr. Vrabič iz Lepe njive: Pišete, naj Vam sporočimo, če bo pesem natiskana. Mar nimate »Našega doma«? Zdaj pa glejte, da boste »Naš dom« razširili po vsej dolini in vseh dolinicah, da bodo prav mnogi čitali Vašo pesem. Na svidenje! — Višavska. »Molitev« pride prihodnjič. Ostanite nam zvesti, kot sotrudnica in kot širiteljica »Našega doma«! — Reziki U. iz Pišec. Zelo ste pridni! Pride prihodnjič! Izročamo Vam skrb za »Naš dom« v brežiškem okraju. Kajne, da boste dobili prav mnogo naročnikov, posebno naročnice? Pa se pogosto oglašajte! Lepo pozdravljeni! — Dekle iz ptujške okolice pa je naša dekleta zelo razgibalo. Danes prinašamo pismo Tončke iz Poljčan, prihodnjič pa še pismo Rezike iz Pišec. Ker ima »dekle iz ptujške okolice« toliko uspeha, jo prosimo, naj posveti februar in marec »Našemu domu«, da bo imel prav mnogo naročnikov. Ona mu jih bo gotovo znala pridobiti. Kajne da?!

Uredništvo se je izpremenilo. Prejšnji urednik, g. Jože Stabej, je postal poslanec za oblastno skupščino in je uredništvo odložil. Raditega je ta številka tako pozna; zato pa je dvojna.

Naslov: Uredništvo »Našega doma«, Maribor, Aleksandrova cesta 6/I.

Naročnina za celo leto je 20 Din, za inozemstvo po dogovoru, drugače 40 Din.

»Naš dom«, list za ljudsko prosveto, izhaja vsakega 15. v mesecu.

Fantje! Pišite v »Naš dom«!

Kako naj pišete, to vam povem. Na čednem papirju pišite le po eni strani, drugo stran pa prazno pustite!

Kaj naj pišete, vam tudi povem. Take stvari pišite: Kaj počnete in delate doma in na vasi! Kaj čitate! Kaj vam pišejo fantje-vojaki iz vaše vasi! Kako doma živite! Kakšen je vaš kraj, to nam opišite! Kaki so ljudje pri vas!

Slišim vas, ko pravite: »Kaj bi pa take stvari pisal! Saj niso zanič.«

Le počakaj! Ali veš, zakaj so dobre?

Jaz ti bom tvoje pismo lepo popravil in v »Našem domu« ga boš tako lepo natiskanega bral, da boš kar vesel in — videl boš, katere napake si napravil. Tako te bom naučil lepo pisati. Ali ni to našemu fantu potrebno? Ali naj bo za-robljen?

Pa še neki vzrok imam, da vam pravim: fantje, pišite!

Vidite! Fant iz Savinjske doline bi rad vedel, kaj dela fant v Slovenskih goricah.

Fant v Halozah bi rad vedel, kaj počne pohorski fant!

Ej, če boste pridno pisali, bo »lušno« v »Našem domu«! Marsikako veselo — pa tudi bridko si bomo povedali.

Dekleta so vse bolj pridna in letos čujemo, da se bodo še bolj oklenile »Našega doma.«

Fantje, ali nimate korajže?!

PET ZAPOVEDI ZA TISTE, KI HOČEJO SPRAVITI »NAŠ DOM« V GROB.

1. Ne plačaj naročnine, niti lista ne vrni, češ: zakaj so mi ga pa poslali!
2. Glej, da nobenega novega naročnika ne pridobiš!
3. Nikoli nič ne piši v »Naš dom«!
4. Vsem govori tako: »Naš dom« je za nič!
5. Ne čitaj ga ne sam, niti drugim ga ne daj čitati!

Kaj naj ima vsaka kmetijska družina kot svojo domačo apoteko? O tem nam je dr. Fran Jankovič, bivši minister in daleč naokoli cenjeni in visoko spoštovani zdravnik, napisal članek, ki ga bomo prihodnjič objavili. Za to številko si ga je urednik prepozno priskrbel. G. doktor nam je tudi obljubil, da bo vse leto pisal v »Naš dom« o tej prevažni stvari. Hvaležni smo mu in opozarjamo čitatelje, da vestno čitajo njegove članke. — Takisto je s člankom g. dr. Andreja Vebleta, advokata v Mariboru, ki bo pisal za »Naš dom« pravne nasvete, da bo »Naš dom« kakor kak domači advokat. Bodite hvaležni gospodoma s tem, da boste njune članke marljivo čitali.

KAKO STA JANEZ IN JAKA UGANKE REŠEVALA?

Janez in Jaka sta hlapca. Na Božič popoldne sta ležala v senu in nista vedela, kaj naj počneta od dolgega časa. Janez je rekel Jaku:

»Jaka, veš kaj, uganke rešujva!«

»Dobro!« je rekel Jaka, ki je bil malo kratke pameti.

Janez je povedal prvo uganko:

»Poslušaj, Jaka! Z »e« se začne, črno je, pa vsak jih ima. Kaj je to?«

Jaka neumno gleda in ne ve.

»No, če ne veš, ti povem. To je: e n par čevljev.«

Jaka prikima.

»Jaka, zdaj pa to poslušaj! To pa boš vendar rešil: Črno je, z »d« se začne, pa jih nima vsak. Kaj je to?«

Jaka misli, pa si ne namisli.

»Ti si res neumen! To sta: dva para čevljev«, pravi Janez. »Ker si pa že tako neumen, ti bom dal čisto lahko uganko; to boš menda vendar pogodil. Poslušaj! Zunaj je rdeče, znotraj rumeno, na sredi je pa črešnjava koščica. Kaj je to?«

»Nak! Zdaj me pa ne boš! To so: trije pari čevljev«, je hitro odgovoril Jaka.

»Klobuk gospoda župnika« se imenuje letošnja povest v »Našem domu«. Ne spre-
glejte je, ker je zelo zanimiva in postaja vedno bolj napeta!

FRANC STRUPI V CELJU

Vam priporoča svojo

zelo bogato zalogo steklene ter
porcelanaste posode, svetiljk, le-
pih okvirov, ogledal, raznovrstnih
šip itd.

Prevzema vsakršna steklarska dela

Najsolidnejše cene in točna postrežba

!! Na drobno !!
!! Na debelo !!

Izdaja: Prosvetna zveza v Mariboru. — Urednik in predstavnik: profesor dr. Fran
Sušnik. Predstavnik Tiskarne sv. Cirila v Mariboru: Leo Brože. Oba v Mariboru.